

Наша Ніва

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Э Т А ISSN 1819-1614

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы». Выходзіць штотыднёва, у пятніцы

У НУМАРЫ

Чарнобыль працягвае забіваць

Дырэктарка дзяржаўнага цэнтру радыяцыйнай мэдыцыны прызнае рост захворваньняў у забруджанай зоне. **Старонка 3.**

Куды падзелася Ірына Абельская?

Барацьба на версе або тактычны ход? А. Лукашэнка прыняў шэраг кадравых рашэньняў. **Старонка 2.**

Наш чалавек

Партрэт грамадзяніна-беларусафіла ў люстэрку апытаньняў на сайце «НН». **Старонка 5.**

Маладафронтаўцы: «Жыцьцё ў імя Беларусі»

Незарэгістраваная патрыятычная арганізацыя чацьвёрты раз спрабуе ўзаконіцца.

«Няхай непакісьня ідэалы Хрыста стануць для Вас сапраўднаю крыніцаю натхненьня й жыцьця ў імя Беларусі», — гаворыцца ў велікоднай паштоўцы, якую актывісты незарэгістраванага «Маладога фронту» прынеслі ў паныдзелак народным паэтам Беларусі, шэрагу навукоўцаў, грамадзкіх дзеячоў, у рэдакцыі незалежных СМІ.

Паштоўку малявалі і склейвалі дзяў-

чаты, а разносілі юнакі зь ліку тых, супраць каго распачатая крымінальная справа «за дзейнасьць ад імя незарэгістраванай арганізацыі» (арт. 193-1 Крымінальнага кодэксу).

Якраз перад Вялікаднем справа пяці актывістаў была перададзеная ў суд Савецкага раёну сталіцы.

Працяг на старонцы 2.

Несэзон

Рэпартаж з Нарачы Андрэя Лянкевіча. **Старонка 13.**

Люстра дзён: навіны палітыкі, гаспадаркі, культуры. **Старонкі 2—5, 12—15.**

Баляда пра пятнаццаць марпехаў, або ў жыцьці не заўсёды ёсьць месца подзьвігу. Тыдзень у камэнтары Віталія Тараса. **Старонка 8.**

АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

Радаўніца

17 красавіка

PHOTO BY MEDANET

У НУМАРЫ

гаспадарка

Між Беларуссю і Расеяй
новая спрэчка 4
Фінансаваньне сельскай
гаспадаркі зноў вырасла 4
Цэны на жыллё выраслі на
12,6 % 4
Расейцы прыглядаюцца да
беларускага цэмэнту 4

камэнтары

Віталь Тарас. Баляда пра
пятнаццаць марпехаў 8
Павал Севярынец. Юнацтва
пераможцаў 10

Барыс Тумар. «Дзьве зоркі»
ідэальнай дыктатуры 12

культура

Фільм пра музычных
партызанаў 12
Вольскі даў канцэрт у
Нью-Ёрку 12
Гілевічу няёмка толькі за
верш на сьмерць Сталіна .. 12

аб усім патроху

«У вашым пад'езьдзе жыве
чалавек, у якога ні сораму ні
сумленьня»... 14

Куды падзелася Ірына Абельская?

Барацьба на версе або тактычны ход?
А.Лукашэнка прыняў шэраг кадравых рашэньняў.

Ён даў згоду на прызначэньне Аркадзя Ларыёнава галоўным доктарам Рэспубліканскай больніцы Кіраўніцтва справаў прэзыдэнта. Раней А.Ларыёнаў кіраваў больніцай хуткай дапамогі. Але ж кіраўніком прэзыдэнцкай больніцы, гэтак званай лечкамісіі, дасюль была Ірына Абельская.

Як падае БЕЛТА, «А.Лукашэнка выказаў жорсткую крытыку на адрас Рэспубліканскай больніцы». За што ён крытыкаваў, не паведамляецца. Як і не гаворыцца, калі страціла пасаду былая кіраўніца і дзе яна працуе цяпер.

Назіральнікі пакуль ня маюць досыць інфармацыі, каб зрабіць высновы. Гэта можа азначаць як барацьбу на версе нефармальнай вэртыкалі, так і проста тактычны ход.

За іншай жа аўторкавай адстаўкай праглядаецца ясная тэндэнцыя. Быў вызвалены ад пасады кіраўніка памежных войскаў генэрал-лейтэнант Аляксандар Паўлоўскі (1950 г.н.). Ён залічаны ў распардажэньне гэтага ведамства «для наступнага звальненьня з службы». Ён быў адным з апошніх ураджэнцаў Расеі на пасадзе кіраўніка сілавога ведамства. Раней Ерына замяніў Сухарэнка, месца Латышава займае Нявыглас.

Замена выхадцаў з Расеі на ўраджэнцаў Беларусі атрымала назву «лініі Шэймана» ў кадравай палітыцы.

Прафэсійнага вайскоўца Паўлоўскага замяніў кіраўнік спэцслужбы пагранведамства, гадаванец КДБ палкоўнік Ігар Рачкоўскі.

Барыс Тумар

Маладафронтаўцы: «Жыцьцё ў імя Беларусі»

Працяг са старонкі 1.

Як раскажаў БелаПАН адзін зь фігурантаў справы Барыс Гарэцкі, аб перадачы справы ў суд абвінавачаным паведаміў сьледчы Сяргей Грахоўскі. На працягу 15 дзён суд павінен або вызначыцца з датай разбору, або накіраваць справу на дасьледаваньне.

Акрамя Б.Гарэцкага, перад судом паўстануць Настася Палажанка, Аляксей Янушэўскі, Алег Корбан і Зьміцер Хведарук. Усім ім ад 16 да 22 гадоў.

Юнакі мяркуюць, што

суд можа адбыцца ўжо ў красавіку, да «Чарнобыльскага шляху». У аўторак маральную падтрымку юнакам выказалі паслы Эўрасаюзу. Сустрэча зь імі адбылася з удзелам Мілінкевіча.

Юнакам пагражае турэмнае зьняволеньне. Праваабаронцы параўноўваюць будучы суд з савецкімі працэсамі 30—40-х гадоў, бо аналягічнага крымінальнага артыкула сёньня няма больш ні ў адной краіне Эўропы, акрамя Турцыі.

Тым часам моладзь з патрыятычнай арганізацыі рыхтуецца чарговы раз падаць дакумэнты на

рэгістрацыю арганізацыі. «Я думаю, што да канца тыдня мы дакумэнты ў Мін'юст падамо», — скажаў Б.Гарэцкі.

Чатыры ранейшыя спробы зарэгістраваць арганізацыю ня мелі посьпеху.

Варта зазначыць, што на падставе таго ж артыкулу за ўдзел у той жа арганізацыі Зьміцер Дашкевіч быў засуджаны на паўтара году.

Цяпер «Міжнародная амністыя» праводзіць у розных краінах кампанію «10 000 папяровых жураўлікаў для Дашкевіча». За вясну актывісты «Міжнароднай амністыі» маюць намер даслаць тыся-

чы жураўлікаў міністру ўнутраных спраў Беларусі, патрабуючы вызваліць юнака. Паводле японскай легенды, калі скласьці тысячу жураўлікаў арыгамі, споўніцца самае заветнае жаданьне. «Сёньня нашае жаданьне, каб у Беларусі была адноўлена свабода выказваньня, каб выйшлі на волю тыя, хто быў затрыманы за свабоднае і мірнае выказваньне сваіх поглядаў. Найперш мы заклікаем улады Беларусі вызваліць моладзевага актывіста Зьмітра Дашкевіча», — гаворыцца ў заяве праваабарончай арганізацыі.

Мікола Бугай

Чарнобыль працягвае забіваць

Першы раз за доўгі час дзяржаўны работнік парушыў маўчаньне на тэму здароўя жыхароў чарнобыльскіх тэрыторый.

«Сярод ліквідатараў, эвакуяванага насельніцтва й тых, хто працягвае жыць на тэрыторыі з узроўнем забруджвання, вышэйшым за 15 кюры, адзначаецца статыстычна даставерны рост захворваньняў сардэчна-сасудзістай сыстэмы, галаўнога мозгу, анкалягічных праблемаў і, як ні дзіўна, хваробаў органаў зроку, у прыватнасьці катарактаў, — заявіла ў інтэрвію «Народнай газеце» Элеанора Капітонова, доктар мэдыцынскіх навук, дырэктарка Рэспубліканскага навукова-практычнага цэнтру радыяцыйнай мэдыцыны і экалёгіі чалавека. — Падобныя тэндэнцыі характэрныя сёньня ня толькі для Беларусі, але й для Расеі ды Ўкраіны, — сказала яна. — Анкалягічныя захворваньні ў цэлым па Беларусі растуць таксама, як і ў іншых краінах Эўропы. Што датычыць пацярпелага насельніцтва, дык ў гэтай групе рост анказахворваньняў апераджалны, што й дазваляе навукоўцам звязваць захворваньні з радыяцыйным фактарам».

Аднак, засьцерагаецца Капітонова, сабранных зьвестак ня досыць, каб пэўна казаць, што тое насельніцтва стала часцей

хварэць на рак пасля аварыі на ЧАЭС.

Пасля таго як А.Лукашэнка згарнуў праграму вываду чарнобыльскіх тэрыторый з сельгасабароту і дазволіў заставацца ў зоне рызыкі ўсім, хто жадае, навукоўцы і мэдыкі захоўвалі маўчаньне на тэму стану здароўя жыхароў чарнобыльскіх тэрыторый. Асабліва настрашыла навуковую супольнасьць зьяўленьне прафэсара Бандажэўскага — лідэра ў дасьледаваньнях уплыву радыяцыі на арганізм (яго асудзілі за хабар, ён выйшаў з турмы хворым чалавекам і пакінуў Беларусь). Высновы Бандажэўскага практычна супадалі з тым, што цяпер кажа Э.Капітонова.

Пасля 1996 г. урад Лукашэнка зьмяніў стратэгію змаганьня з наступствамі аварыі. Галоўным стала забесьпечыць жыцьцядзейнасьць людзей на забруджаных тэрыторыях. Людзей сталі заахочваць заставацца. Жыхарам зоны факультатыўнага адсяленьня стала цяжка знайсьці варыянт для пераезду. Характэрна: нават Дзяржкамчарнобыль быў ператвораны ў дэпартамент у складзе Міністэрства па надзвычайных сытуацыях.

Грамадзкія актывісты даўно білі трывогу наконт відавочнага росту захворваньняў на чарнобыльскіх тэрыторыях, аднак ня мелі статыстычнага падмацаваньня для сваіх назіраньняў.

Прызнаньне Капітонавай ставіць пад пытаньне чарнобыльскую стратэгію ўладаў за апошнія дзесяць гадоў. У дэмакратычнай краіне такая заява выклікала б публічную дыскусію наконт эфэктыўнасьці дзяржаўнай палітыкі ў гэтай сфэры.

Мікола Бугай

Лукашэнка на Вялікдзень гаварыў пра пагрозы

«Той магутны ўдар, які быў нанесены з Усходу па беларускай эканоміцы, намі пераадолены на працягу першага кварталу», — аб гэтым заявіў 8 красавіка Аляксандар Лукашэнка ў час велікоднай службы ў Сьвята-Духавым саборы. Мы не павінны зрабіць раскол між «Беларусьсю і Расеяй», — падкрэсьліў Лукашэнка. «У нас хапае пагроз, і супраць гэтых пагроз мы заўсёды ў гісторыі былі разам і заўсёды будзем разам», — дадаў ён. Як растлумачыў кіраўнік дзяржавы, «не прайшло двух месяцаў, як мы адчулі гэтыя пагрозы».

Лукашэнка падарыў карціну, а Філарэт падзякаваў

за стабільнасьць

А.Лукашэнка на Вялікдзень перадаў у дар Сьвята-Духавому сабору карціну «Верхні горад». Уладка Філарэт падзякаваў беларускаму лідэру за ўвагу. «Работа царквы на карысьць грамадзтва ідзе добра, дзякуючы стабільнасьці ў краіне», — заявіў Філарэт.

Паводле БЕЛТА

Пераходную Канстытуцыю прапануюць на кантроль

Нацыянальны камітэт АБ'яднаных дэмакратычных сілаў прыняў зварот да старшыні Парлямэнцкай асамблеі Рады Эўропы Рэнэ ван дэр Ліндэна з просьбай ініцыяваць разгляд праекту «Малой Канстытуцыі» на Вэнэцыянскай камісіі. Дакумэнты перададуць

лідэры дэмакратычных сілаў Аляксандар Мілінкевіч і Анатоль Лябедзька. Яны запрошаныя 17 красавіка на слуханьні «Беларусь: стратэгіі для дэмакратызацыі», што пройдуць падчас веснавой сесіі ПАРЭ. «Малая Канстытуцыя» — гэта праект Асноўнага закону Беларусі на пераходны пэрыяд, распрацаваны камісіяй на чале зь Мечаславам Грыбам і Міхаілам Паастуховым.

Віка не падлягае ўдачканьню

Віка Мароз не падлягае міжнароднаму ўдачканьню. Пра гэта 5 красавіка заявіла дырэктарка Нацыянальнага цэнтру ўдачканьня Міністэрства адукацыі Наталья Пасьпелава.

Маці Севярынца звальняюць з працы

Тацяну Севярынец — маці Паўла Севярынца — звальняюць з працы ў сярэдняй школе №40 г. Віцебску, дзе яна многія гады выкладала расейскую мову і літаратуру. Начальнік Першамайскага райана Віцебску Ўладзімер Шлома заяўляе, што жанчына самавольна сышла ў адпачынак за свой кошт. Жанчына ж кажа, што напярэдадні ён сам дазволіў ёй не выходзіць на працу цягам некалькіх дзён. Яна ў канцы сакавіка на некалькі дзён выяжджала ў Варшаву для ўдзелу ў сэмінары «Дзеці ў сыстэме адукацыі», арганізаваным Варшаўскім цэнтрам школьнай працы. Тацяна Севярынец таксама наведла ў Варшаве магілу свайго дзеда, праваслаўнага сьвятара.

Між Беларусью і Расеяй новая спрэчка

Энэргетычны канфлікт паміж Расеяй і Беларусью стаў перашкодай на шляху фармаваньня Мытнага саюзу.

Як стала вядома расейскай газэце «КоммерсантЪ» з пратаколу рознагалосьяў паміж Расеяй, Казахстанам і Беларусью, беларускі бок патрабуе ўзгадняць з усімі ўдзельнікамі саюзу, які ствараецца ў рамках ЭўрАзЭС, стаўкі ўсіх экспартных

мытаў. Расея выступае катэгарычна супраць, а Казахстан прапаноўвае стварыць сьпіс «адчувальных» тавараў, па якіх пошліны ў рамках саюзу ўсё ж мяркуецца ўзгадняць.

Гэта вынік чацьвёртага паседжаньня Рады па фінансава-эканамічнай палітыцы краін-удзельніц Эўразійскай эканамічнай супольнасьці (ЭўрАзЭС), што прайшло ў Казані ў пятніцу. Са словаў генэральнага сакратара ЭўрАзЭС Рыгора Рапота, падрыхтаваны пакет з 24 дакумэнтаў, прыняцьце

якіх дазволіць сфармаваць саюз. Але наконт 8 з 24 прэктаў маюцца прынцыповыя рознагалосьці.

Абвясціўшы свае патрабаваньні, Беларусь спрабуе пазбавіцца ад экспартнай пошліны на нафту, што пастаўляецца ў Беларусь.

Зыход спрэчкі можна будзе прагназаваць ужо празь дзесяць дзён падчас паседжаньняў ЭўрАзЭС на ўзроўні кіраўнікоў урадаў, якое пройдзе ў Астане 18 красавіка, піша «КоммерсантЪ».

МБ

Цэны на жылло выраслі на 12,6%

За сакавік сярэдняя цана прапановы кватэраў у Менску вырасла на \$192 — да \$1712 за кв.м, піша сайт продажу нерухомасьці Realt.by. Найхутчэй расьлі цэны на трох- (13,6%) і чатырохпакаёўкі (13,7%).

Расейцы прыглядаюцца да беларускага цэмэнту

Расейскі фінансава-прамысловы саюз «Сібканкорд» мае ўзяць удзел у прыватызацыі цэмэнтавай галіны ў Беларусі.

Паўдзельнічаць у прыватызацыі «Сібканкорду» прапанаваў губэрнатар Кемераўскай вобласьці Аман Тулееў, вядомы прыязнымі адносінамі з А.Лукашэнкам.

МБ, Сямён Печанко

Фінансаваньне сельскай гаспадаркі зноў вырасла

На мінулым тыдні Міністэрства фінансаў здзейсніла маштабнае фінансаваньне пасяўных работаў. Гэта справакавала рэзкае павелічэньне аб'ёму рэсурсаў у банкаўскай сыстэме краіны. Адначасова адбылося падзеньне ставак на рынку міжбанкаўскіх крэдытаў у нацыянальнай валюце. Гэтае падзеньне пераўзышло леташні ўзровень, што сьведчыць пра магчымае істотнае павелічэньне субсідываньня сельскай гаспадаркі ў параўнаньні зь мінулым годам.

Летась сродкі, атрыманыя сельскай гаспадаркай (каля 15,2 трлн руб.), парўняліся з коштам вырабленай прадукцыі (15,1 трлн руб.).

Рыхтуецца візыт місіі МВФ у Беларусь

З 23 траўня па 4 чэрвеня прадстаўнікі Міжнароднага валютнага фонду будуць знаёміцца з макраэканамічнай палітыкай нашай краіны. Візыт місіі МВФ ў Беларусь адбудзецца ў рамках штогадовых інспэкцыяў у краінах-удзельніцах. Па выніках азнаямленьня будзе падрыхтаваная справаздача.

ЭГУ аб'явіў аб пачатку прыёму ў магістратуру

Эўрапейскі гуманітарны ўнівэрсытэт аб'явіў аб пачатку набору студэнтаў на сем праграм магістарскай падрыхтоўкі.

Як паведаміла БелаПАН спэцыяліст аддзелу грамадзкіх і замежных сувязяў ЭГУ Кацярына Радзько, у 2007 годзе ўнівэрсытэт бярэ студэнтаў на наступныя магістарскія праграмы: «Сацыяльная тэорыя і палітычная філязофія», «Культурныя дасьледаваньні», «Міжнароднае права і эўрапейскае права», «Эўрапейскія дасьледаваньні», «Дэмакратыя і грамадзянская супольнасьць», «Ахова і інтэрпрэтацыя культурнай спадчыны» і «Параўнальная гісторыя краін Паўночна-Усходняй Эўропы». Тэрмін навучаньня ў магістратуры — два гады. Форма навучаньня — вочная, прадугледжвае чатыры-пяць двухтыднёвых сэсій у навучальным годзе ў Літве і работу ў фармаце дыстанцыйнага навучаньня ў пэрыяды паміж сэсіямі.

Навучаньне грамадзян і пастаянных рэзідэнтаў Беларусі на ўсіх магістарскіх праграмах ажыццяўляецца за кошт сродкаў грантаў—

цаў. На час сэсіі ўнівэрсытэт таксама забясьпечвае магістрантаў месцамі ў інтэрнаце, пакрывае расходы на мэдыцынскае страхаваньне і аказвае спрыяньне ў атрыманьні візы ў Літву.

Адбор слухачоў на магістарскія праграмы будзе праходзіць па выніках уступных іспытаў (экзамену/тэсту і гутаркі), адзнацы за эсэ/дасьледчы праект, сярэднім бале дыплёму аб вышэйшай адукацыі і ацэнках па профільных для кожнай магістарскай праграмы дысцыплінах, а таксама ступені валоданьня замежнай мовай.

У ЭГУ таксама прымаюць—

ца студэнты выпускных курсаў беларускіх ВНУ для нефармальнага навучаньня ў магістратуры. Атрымаўшы беларускі дыплём аб вышэйшай адукацыі, слухачы магістратуры па праграме нефармальнага навучаньня могуць быць пераведзены ў статус паўнаватасных студэнтаў і залічаны на другі курс магістарскіх праграм.

Дакумэнты прымаюцца ў два патокі ў электронным фармаце, праз сайт ЭГУ ehu-international.org: у першым патоку — да 30 чэрвеня 2007 году, у другім патоку (на астатнія месцы) — да 5 верасня 2007 году ўключна. Пачатак навучальнага году — 1 кастрычніка 2007 году.

Нагадаем: пасля закрыцьця ў Беларусі ў 2004 годзе ЭГУ аднавіў сваю дзейнасьць у Вільні і ў лютым 2006 году атрымаў афіцыйны статус літоўскай ВНУ.

Таццяна
Дарашчонок,
БелаПАН

Наш чалавек

Партрэт грамадзяніна-беларусафіла ў люстэрку апытанняў на сайце «Нашай Нівы».

Для многіх з нас зрабілася завязь дзённай пачынаць блуканьне ў сьцеіве з сайту www.nn.by. Хтосьці, стомлены, вяртаецца з працы дадому і ўключае кампутар у чаканьні чарговых навінаў ад «газэты сваёй душы». Іншы, наадварот, цішком ад шэфі пачынае з сайту «НН» свой працоўны дзень. Хто мы — людзі па той бок манітораў, якія сустракаюцца позіркамі на сайце «НН»? Якія мы? Што мы любім, а што не трываем? Чым жывём? Адказ — у выніках апытанняў, якія ўжо больш за паўгады (ад верасня 2006 да сакавіка 2007) ладзіцца на сайце «НН». Прааналізаваўшы іх, мы атрымаем агульны партрэт «нашага чалавека».

Пра сябе

«Наш чалавек» жыве найчасьцей у сталіцы Беларусі ці ў яе ваколіцах (49%). А калі ня там, дык у Варшаве, Парыжы ці Бэрліне. Другая па велічыні група чытачоў сайту «НН» — жыхары іншых эўрапейскіх краінаў. Рэгіёны значна адстаюць, пры гэтым поўдзень Беларусі менш беларусізаваны за поўнач. Зрэшты, гэтыя лічбы адрозніваюцца нязначна.

Статыстыка сьведчыць пра тое, што «нашыя людзі» — амбітныя ды здольныя. Яны шукаюць самарэалізацыі ў сталіцы ці за мяжой. У правінцыі ім значна цяжэй знайсці сваё месца ў жыцьці. Вялікі працэнт чытачоў у Эўропе — сьведчаньне таго, што «ўцечка мазгоў» ідзе, аднак тэа «мазгі» думваюць пра Беларусь і, магчыма, для Беларусі. У Расею «нашыя людзі» ня надта імкнуцца.

Найперш чытачы «НН» — маладыя, актыўныя людзі. Самыя вялікія групы — ад 18 да 27 гадоў (44%) і ад 28 да 40 гадоў (29%). Прыкладна палова зь іх — вернікі-хрысьціяне, якія наведваюць храмы (найперш — праваслаўныя). Даволі вялікі працэнт, як на эўрапейскі стандарт.

Чалавекам 2006 году чытачы зь

вялікім адрывам прызналі «чалавека Плошчы» — удзельніка сакавіцкіх пратэстаў. Узгадваючы рэдакцыйныя абмеркаваньні, разумееш, што ў гэтым думка чытачоў супала зь меркаваньнем «НН». «Нашыя людзі» могуць калектыўна рабіць выбар на карысьць вартасьцяў ды фэномэнаў, аддаючы ім перавагу перад канкрэтнымі асобамі (той жа Мілінкевіч набраў 19,6%). Інакш кажучы, «наш чалавек» здольны да аналізу, абстрагаваньня ды крытычнага погляду на сябе самога.

Пра будучыню

Прыкладна палова аўдыторыі «НН» прагназавала, што на Дзень Волі ў Менску выйдзе больш за 10 тыс. чалавек. Выснова: мы верым, што нас шмат, і мы ў гэтым не памыляемся.

Удзельніцаў у Дні Волі зьбіралася большасьць актыўных наведнікаў сайту — 67,9% плянавалі пайсьці на мітынг, 17,5% зьбіраліся сачыць за падзеямі ў інтэрнэце. Ня варта запісваць тэа 17,5% у шэрагі пасіўных багызьліўцаў — насамрэч, яны складаюць магутны інфармацыйны рэсурс, які дапамагае арганізоўваць акцыі пратэсту, даносіць інфармацыю пра падзеі ў замежжа.

«Наш чалавек» ня любіць снычыць ды перакладаць на некага адказнасьць за няўдачы. Апошні Дзень Волі ўдалым лічаць амаль 60% наведнікаў сайту. То бок мы робім сабе сьвята самі, не ўскладаючы вялікіх чаканьняў на палітычных арганізатараў.

«Наш чалавек» — аптыміст і ў нечым нават авантурыст. 37,8% наведнікаў сайту лічаць, што палітычныя перамены ў Беларусі могуць адбыцца ў любы момант. Яшчэ 16% чакаюць пераменаў у бліжэйшы год. Падаецца, што прыход пераменаў гэтыя людзі зьвязваюць найперш з уласнымі высілкамі.

Апытаньні «НН» сьведчаць: незалежнае грамадства адолела паслярэфэрэндумную дэпрэсію другой паловы 90-ых і палітычную апатыю пачатку 2000-ых.

**Вынікі апытанняў
(у парадку правядзеньня:
апошнія — на пачатку)**

палітыка

Калі, па-Вашаму, у Беларусі адбудуцца палітычныя перамены? 349

У бліжэйшы год 56 **16.0%**
У 2011 годзе 55 **15.8%**
У 2016 годзе 23 **6.6%**
гадоў праз 20 43 **12.3%**
могуць у кожны момант 132 **37.8%**
ніколі 40 **11.5%**

Ці Вы лічыце Дзень Волі 2007 удалым? 487

Так 289 **59.3%**
Не 163 **33.5%**
Канцэрт у аэрапорце быў супэр 35 **7.2%**

Колькі чалавек зьбярэцца ў Менску на Дзень Волі? 380

Да 3 тыс. 52 **13.7%**
Да 5 тыс. 32 **8.4%**
Да 10 тыс. 58 **15.3%**
Больш за 10 тыс. 157 **41.3%**
Няважна, абы папрыходзілі 81 **21.3%**

Ці пойдзеце Вы на маніфэстацыю 25 Сакавіка? 486

Так 330 **67.9%**
Не 29 **6.0%**
Яшчэ ня вызначыўся 42 **8.6%**
Буду сачыць он-лайн 85 **17.5%**

Чырвона-зялёны сьцяг у постлукашэнкаўскай Беларусі 439

Саступіць месца бел-чырвона-беламу 288 **65.6%**
Застанецца дзяржаўным 32 **7.3%**
Будзе ўжывацца нароўні зь дзяржаўным бел-чырвона-белым 9 **2.1%**
Стане сьцягам апазыцыі 34 **7.7%**
Будзе забаронены 76 **17.3%**

Як Вы ставіцеся да рашэньня Мілінкевіча адмовіцца ад удзелу ў Кангрэсе дэмакратычных сілаў? 294

Правільна зрабіў 258 **87.8%**
Няправільна зрабіў 36 **12.2%**

Як вы ставіцеся да ліста Мілінкевіча Лукашэнку? 383

Правільна зрабіў Мілінкевіч 279 **72.8%**
Няправільна зрабіў 104 **27.2%**

Працяг на старонцы 6.

Наш чалавек

Працяг са старонкі 5.

Пра палітыку

Прыхільнікаў сучаснага рэжыму сярод чытачоў сайту «НН» — няшмат, усяго некалькі працэнтаў. Гэта нават меней, чым прыкалістаў-акцыяб-ратаў, якіх сярод нас набралася ажно 5,2%. Анархістаў сярод чытачоў «НН» — 8%, лібэралаў — 11,5%, людзей левых поглядаў (камуністаў ды сацыял-дэмакратаў) — 12,2%. Правых ды кансэрватараў болей — без мала 20%, а найвялікшая група чытачоў (каля 30%) залічвае сябе да нацыяналістаў. Здаровая рэакцыя сумленнага грамадзяніна на нацыянальны прыгнёт і агрэсіўную русіфікацыю.

На падставе гэтых звестак можна зрабіць выснову, што выразная большасць «нашых людзей» знаходзіцца ў правай частцы палітычнага спектру. Але ці цалкам слушная такая думка? Заўважце, што «нацыяналісты» могуць быць і левымі, і правымі, і цэнтрыстамі, прычым левых нацыяналістаў у сённяшнім сьвеце нямае.

Хутчэй за ўсё, тыя, хто пазначыў сябе як «нацыяналіста», мелі на ўвазе ня вузкі, а шырокі сэнс гэтага слова. Фактычна, гэта тыя, хто не адносіць сябе да нейкай пэўнай палітычнай плыні накіталт правых ці левых, лібэралаў ці анархістаў. Гэта тая самая «трэцяя сіла», падыход да якой апантана шукаюць апазыцыйныя палітыкі, гэта тыя абстрактныя «прыхільнікі пераменаў», пра якіх так шмат кажуць. Называючы сябе нацыяналістамі, яны сьцьвярджаюць: «Мы — за Беларусь, а не за правых ці левых» (выраз «за Беларусь» у гэтым выпадку варта ўспрымаць без налёту ідэалогічнай цьвілі). «Наш чалавек» глядзіць на ўсё зь беларускай пэрспектывы, і таму экзатычным праэктам накіталт «дэмакратычнага» яднаньня з Расеяй накітана заставацца на маргінальных пазыцыях.

Пра апазыцыю

65,6% «нашых людзей» лічаць, што постлукашэнкаўская Беларусь будзе пад бел-чырвона-белым сьцягам.

Яшчэ 17,3% абралі радыкальны варыянт — забараніць чырвона-зялёны сьцяг. То бок мы настроены рашуча, але не занадта радыкальна.

А вось да каго мы настроены радыкальна, дык гэта да «прафэсійнай апазыцыі». Ажно 87,8% падтрымалі ў пераломны момант рашэньне Аляксандра Мілінкевіча ня ўдзельнічаць у Кангрэсе дэмакратычных сілаў. Не намногім меней — 72,8% — станоўча ацанілі ідэю Мілінкевіча зьвярнуцца зь лістом да Лукашэнкі. Гэта кажа пра падтрымку ідэі адзінага лідэра, чаканьне ад яго рашучых, арыгінальных і незалежных крокаў. І — непрыняцьце «шляхецкай анархіі».

Рашэньне Мілінкевіча перадаць прэмію Сахаравы на падтрымку рэпрэсаваных падтрымалі найбольш — 27,7%. Другой па папулярнасьці была ідэя, што Мілінкевіч мусіў быў пакінуць грошы сабе на жыцьцё, «каб свабодна займацца палітыкай і ня мець патрэбы ў спонсарах» (19,7%). Фактычна, значная частка незалежнага грамадства не баіцца дазволіць яму распараджацца грашыма для сваіх мэтай — для палітыка гэта, бадай, адна з найвышэйшых праяваў даверу.

Пра рэжым ды Расею

На пытаньне «Як адкажа беларуская адміністрацыя на прапановы Эўразьвязу?», 2% адказалі «прыме», а 26,7% — «к чорту пашле». Астатнія (то бок пераважная большасць) лічаць, што адміністрацыя будзе нейкім чынам ухіліста лавіраваць — адмоўчацца, рабіць выгляд ці чакаць цэнаў на газ. Людзі адчуваюць, што рэжым пачуваецца ня надта камфортна і спрабуе баянсаваць.

Большасць ня верыць, што расейска-беларускі канфлікт будзе мець нейкія сур'ёзны наступствы — ці то для нацыі, ці то для рэжыму. 33,9% лічаць, што нічога ня зьменіцца, апрача хіба камунальных коштаў, а яшчэ 23,5% заўважаюць, што «воўк ваўка нідзе яшчэ ня зьёў» — то бок Лукашэнка з Пуціным неяк дамовяцца. Ацэньваючы прычыны канфлікту з Расеяй, чытачы адзіныя ў думцы. На пытаньне «Хто мае рацыю і хто вінаваты ў беларуска-расейскім крызісе?»

Як па-Вашаму, хто выйграў у выніку нафтавага канфлікту? 155

Беларусь 38 **24.5%**
Расея 54 **34.8%**
Нафтавыя канцэрны 21 **13.5%**
Прайгралі ўсе 42 **27.1%**

Ці ўхваляеце Вы рашэньне А.Лукашэнкі прадаць «Белтрансгаз» «Газпрому»? 314

Так 26 **8.3%**
Не 256 **81.5%**
Іншага выйсьця не было 26 **8.3%**
Чым больш у нас усяго саюзнага, тым лепш 6 **1.9%**

Як мусіў распарадзіцца прэмія імя Сахаравы А.Мілінкевіч? 137

Ахвяраваць незалежным СМІ 11 **8.0%**
Пакінуць сабе на жыцьцё, каб свабодна займацца палітыкай і ня мець патрэбы ў спонсарах 27 **19.7%**
На дапамогу рэпрэсаваным і сям'ям палітвязьняў 38 **27.7%**
На выданьне беларускіх кніг і музыкі 22 **16.1%**
На ўсталяваньне помніка Вітаўту Вялікаму ў Горадні 8 **5.8%**
На дзейнасьць Аб'яднаных дэмакратычных сілаў 9 **6.6%**
Адаць дзяцім-сіротам 10 **7.3%**
Здаць у Камітэт па гуманітарнай дапамозе пры прэзыдэнту і пакаецца 12 **8.8%**

Хто Вы па палітычных поглядах, чытач? 286

чалавек левых поглядаў 19 **6.6%**
сацыял-дэмакрат 12 **4.2%**
камуніст 4 **1.4%**
анархіст 23 **8.0%**
чалавек правых поглядаў 37 **12.9%**
кансэрватар 18 **6.3%**
хрысьціянскі дэмакрат 38 **13.3%**
лібэрал 33 **11.5%**
нацыяналіст 84 **29.4%**
староннік дзействуюшчэй власці 3 **1.0%**
акцыбронак 15 **5.2%**

Мэрам Варшавы стала жанчына. А хто стане першай жанчынай-мэрам Менску? 123

Тацяна Сулімава 12 **9.8%**
Лідзія Ярмошына 29 **23.6%**
Зінаіда Бандарэнка 23 **18.7%**
Кацярына Карсэн 3 **2.4%**
Іна Кулей 47 **38.2%**
Анжаліка Агурбаш 9 **7.3%**

Як адкажа беларуская адміністрацыя на прапановы Эўрасаюзу? 187

Прыме 4 **2.1%**
Прамаўчыць 48 **25.7%**
Зробіць выгляд 36 **19.3%**
К чорту пашле 50 **26.7%**
Дачакаецца цэнаў на газ 49 **26.2%**

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

А самы малады чытач «Нашай Нівы» жыве ў Горадні. Здымак зроблены падчас гарадзенскай сустрэчы рэдактараў «НН» з чытачамі ў сакавіку 2007.

67,7% адказалі, што заганным быў сам курс на інтэграцыю з Расеяй. Гэта зноў сьведчыць пра тое, што «наш чалавек» здольны паглядзець на праблему больш шырока, абстрагаваўшыся ад дэталю. І ён не чакае, што Расея хоць калі спыніць падтрымку гэтага прарасейскага рэжыму.

Аўдыторыя так і ня вызначылася з дакладным адказам пра тое, хто найбольш выйграў ці прайграў у выніку нафтавага канфлікту. Мы адчуваем, што цяпер нешта адбываецца, нешта змяняецца, але ня можам дакладна зразумець што, і да чаго гэта прывядзе. Адсутнасць дакладнага адказу кажа пра тое, што ў «стабільнай» Беларусі зьявілася доўгачаканая непрадказальнасць, якая дае прастору для манэўраў і нестандартных крокаў.

Абсалютная большасць не падтрымлівае рашэння Лукашэнкі аддаць «Белтрансгаз» «Газпрому» — 81,5%. Гэтую лічбу трэба ўлічваць найперш не Лукашэнку, а дэмакратам, якія сутыкнуцца з патрэбай кардынальных эканамічных рэформаў.

Чым скончыцца расейскі нафтагазавы шантаж? 183

Нічым, толькі цана на газ вырасьце, і камунальныя плацяжы 62 **33.9%**

Ціхай капітуляцыяй і продажам «Белтрансгазу» па «ўзаемавыгаднай рынкавай цане» 52 **28.4%**

Скасаваньнем дамовы пра «саюзнаю дзяржаву» 6 **3.3%**

Пераарыентацыяй Беларусі на Запад 4 **2.2%**

Расея навяжа адзіную валюту, і залежнасць Беларусі ад Расеі ўзмацніцца 16 **8.7%**

Воўк ваўка нідзе яшчэ ня зьеў 43 **23.5%**

Хто мае рацыю і хто вінаваты ў беларуска-расейскім крызісе? 371

Вінаватая Расея: хоча падпарадкаваць Беларусь 66 **17.8%**

Вінаватая Беларусь: хоча эксплуатаваць Расею 17 **4.6%**

Вінаваты той, хто нажываецца на рээкспарце нафты 29 **7.8%**

Вінаватыя ворагі славянскіх народаў 8 **2.2%**

Заганны быў сам курс на інтэграцыю з Расеяй 251 **67.7%**

рэлігія

А Вы ці пойдзеце ў царкву на Вялікдзень? 142

Так 62 **43.7%**

Не 66 **46.5%**

Пайшоў бы, ды няма маёй царквы побач 14 **9.9%**

Хто Вы паводле веравызнання, чытач? 327

Праваслаўны 124 **37.9%**

Каталік 68 **20.8%**

Грэка-каталік (уніят) 28 **8.6%**

Пратэстант 24 **7.3%**

Мусульманін 5 **1.5%**

Юдэй 1 **0.3%**

Паганец 0

Я ў Бога веру, але ні да якой канфэсіі не належу 36 **11.0%**

Я ў Бога ня веру 30 **9.2%**

Ды інтэрнаўт я! 11 **3.4%**

Штодзённасць

Які падарунак Вы зрабілі каханай на 8 Сакавіка? 356

Кветкі 61 **17.1%**

Парфуму 38 **10.7%**

Золата, каштоўныя камяні 8 **2.2%**

Паход у рэстаран 5 **1.4%**

Я сам найлепшы падарунак 32 **9.0%**

У мяне няма каханай 63 **17.7%**

Кнігу сэрэй «Кнігарня «Наша Ніва» 12 **3.4%**

Я дзень Клары Цэткін за сьвята не прызнаю 137 **38.5%**

Баляда пра пятнаццаць

У жыцці не заўсёды ёсць месца подзвігу. Піша Віталь Тарас.

Гісторыя зь пятнаццаціццю брытанскімі марпехамі, захопленымі ў палон іранскімі памежнікамі ў Пэрсідзкай затоцы, скончылася на здзіўленне хутка і даволі нечакана. Прэзыдэнт Ірану Мухамэд Ахмадынэджад зрабіў, як ён сам сказаў, велікодны падарунак Англіі, вызваліўшы маракоў з палону. 14 маракоў і адна марачка — Фэй Тэрні — вярнуліся дамоў, дзе змаглі пабачыцца са сваімі сем'ямі, якія былі гэтым фактам безмежна ўзрадаваныя.

Уся Англія і нават, без перабольшвання, увесь сьвет уздыхнулі з палёгкай. Вайна, заплянаваная расейскім генштабам і яго начальнікам Балуюскім на раніцу 6 красавіка, не адбылася. Спадзевы расейскіх палітстратэгаў на тое, што цэны на нафту ў выніку ўзброенага канфлікту ўздымуцца да завоблачных вышыняў, а Злучаныя Штаты ўцягнуцца ў чарговую непапулярную вайну, ня спраўдзіліся. Праўда, з Іранам у Расеі здарылася новая непрыемнасьць — іранскі генэрал, унесены рэзалюцыяй Рады бяспекі ААН у сьпіс невязных, правёў перамовы ў Маскве ды яшчэ потым публічна пра гэта паведаміў.

Але гаворка цяпер не пра стратэгію Крамля. І не пра Тоні Блэра. І не пра

Паводзіны брытанцаў у іранскім палоне былі нармальнымі. Ненармальна, калі пасяля сьмерці 11 беларускіх лётчыкаў праводзіцца шоў у аэрапорце.

Ахмадынэджада, які выглядаў з гледзішча іранцаў як сапраўдны герой — ён і Брытанію зь яе флотам паставіў на месца, і сілавога разьвіцця падзеяў не дапусьціў, ды і павёў сябе як гуманны чалавек, асабіста падаваўшы палонным ангельцам сувоніры й слодычы на разьвітаньне.

Гаворка пра тых самых брытанскіх марпехаў — сымпатычных хлопцаў. А калі дакладней — пра тое, чаго чакалі ад іх мэды і чаго яны ад іх хочучь

WWW.SVABODA.ORG

Брытанскія марпехі ў іранскіх касцюмах.

цяпер.

Калі гаварыць яшчэ больш дакладна, размова тычыцца, найперш, расейскамоўных СМІ (у тым ліку і беларускіх, зразумела). Бо відэакадры з марпехамі ля марской мапы, якія прызнавалі «факт перасячэньня» іранскай мяжы, зь лістамі Фэй Тэрні, дзе яна ўхваляе дзеянні іранскага кіраўніцтва, з адпачынкам маракоў за шахматамі і тэлевізарам — гэтыя іранскія кадры круцілі па ўсіх галоўных інфармацыйных каналах бясконцу колькасць разоў. І цана гэтым «прызнаванням» была адразу ўсім зразумелая. Прэс-канфэрэнцыя дэсантнікаў па вяртанні на радзіму, падчас якой яны распавялі пра псыхалягічны ціск і пагрозы з боку іранцаў, толькі пацьвердзіла здагадкі брытанскіх палітыкаў, журналістаў і звычайных падданых яе вялікасьці.

Але самы распаўсюджаны матыў расейскамоўных камэнтароў — непрыхаваная іронія, нават сарказм.

Маўляў — знайшлі герояў. Як жа яны так па-дурному праваронілі іранскіх памежнікаў? Чаму так лёгка здаліся ў палон? Чаму прамаўлялі тое, што ад іх хапелі іранцы? Псыхалягічны ціск — так. Але ж не катаваньні. Нікога не забілі, нават не зьбівалі.

Трэба прызнаць, што дазвол

брытанскага міністэрства абароны пятнаццаці марпехам прадаваць свае расказы пра палон брытанскім выданьням за немалыя грошы (Тэрні ўжо атрымала за свой успамін у The Sun 100 тысяч фунтаў) дае падставу для крытыкі. Жаўнеры, якія былі параненыя ў Іраку і Аўганістане, альбо сваякі загіблых такіх грошай не атрымлівалі. Магчыма, ангельскае міністэрства абароны такім чынам хоча, так бы

Спадзевы Расеі, што ЗША ўцягнуцца ў чарговую вайну, а цэны на нафту ўздымуцца да завоблачных вышыняў, ня спраўдзіліся.

мовіць, адкупіцца за правал, у выніку якога маракі трапілі ў палон амаль на два тыдні, камтэнсаваць іх маральныя страты.

Але ёсць ва ўсім гэтым другі бок справы, які ня мае ніякага дачынення да брытанскага войска й флёту. А мае ён дачыненне да савецкага войска, савецкіх нораваў і цяперашніх расейскіх імперскіх комплексаў. Пры Сталіне мільёны людзей, якія патрапілі ў палон да гітлераў, былі аўтаматычна

марпехаў

залічаныя ў здраднікі радзімы. Тых, каму ўдалося зьбегчы зь нямецкага палону, нярэдка чакаў савецкі лягер, а то і расстрэл.

Ды што казаць пра палонных другой усясьветнай вайны, калі ў наш час у Расеі амаль штодня заканчваюць жыццё самагубствам з-за дзедаўшчыны, трапляюць пад кулі саслужыўцаў, тонуць у падлоджах, гінуць у пажарах расейскія жаўнеры.

Жыццё чалавека, а тым больш чалавека ў вайсковай форме, ніколі не каштавала й капейкі. Не каштуе, выглядае, й цяпер.

Так што іронію наконт брытанскіх марпехаў варта было б паберагчы для іншых выпадкаў. Напэўна, Фэй Тэрні, якую, паводле яе словаў, трымалі ў ізаляцыі ў маленькай камэры і час ад часу палохалі сьмерцю, маглі б пазаздросьціць удзельнікі акцыяў пратэсту ў Менску, у тым ліку дзяўчаты, якіх кідалі ў перапоўненыя камэры на Акрэсьціна. Але што зробіш — Фэй Тэрні вырасла й нарадзілася ў зусім іншай краіне, дзе жыццё чалавека, у тым ліку ягонае ўласнае жыццё,

застаюцца несумненнай каштоўнасьцю. Скажаць, што яна і яе саслужыўцы кепска выконвалі свой вайсковы абавязак, не праявілі належнага гераізму, збаяліся, урэшце? У гэтым можа абвінавачваць толькі той, хто сам упэўнена можа сказаць: я ў палоне паводзіў бы сябе зусім інакш. Што ж, калі ўласнае меркаваньне, тым больш грамадзянская пазыцыя, лічыцца амаль злачынствам, сьмяяцца з баязьлівасьці замежных жаўнераў — свайго роду сублімацыя.

Наўрад ці вайсковае кіраўніцтва Вялікай Брытаніі чакала нейкіх гераічных паводзінаў ад сваіх падначаленых, ці гэтага вымагала ад іх брытанская вайсковая дактрына. Справа ў тым, што брытанскае войска выконвае не ідэалігічныя, але чыста ваенныя задачы. У дадзеным выпадку брытанскія марпехі патрулявалі ірацкія воды, якія Іран лічыць сваёй тэрыторыяй з часу ірана-ірацкай вайны. Класьці свае жыцці за Ірак — ці не завялікае патрабаваньне да ангельцаў.

І акрамя таго, брытанскае войска — гэта ня нейкая замкнёная каста. Служыць у ім гэтак сама ганарова, як займацца лобой іншай прафэсіяй. У вайскоўцаў ёсьць тыя ж правы, што і ў мірных людзей. Менавіта таму ў брытанскім войску служаць жанчыны, і гэта не разглядаецца як нешта ненармальнае.

Ненармальнай выглядае зусім іншая сытуацыя. Цяжка ўявіць сабе эўрапейскую дэмакратычную краіну, якая дзе-небудзь у Афрыцы страціла свой транспартны самалёт разам з грамадзянскім экіпажам і гэта ня выклікала б ніякай рэакцыі. Ня тое што адстаўкі адказных чыноўнікаў. Але нават тлумачэньняў на высокім узроўні. Замест гэтага — толькі найвышэйшае спачуваньне.

Ніхто ня ведае, чым была выкліканая неабходнасьць пасылаць у зону вайсковага канфлікту ў Самалі самалёты беларускай авіякампаніі. Таксама ніхто не адкажа, ці сталі загіблыя беларускія авіятары апошнімі ахвярамі ў гэтай сапраўды чужой для Беларусі вайне.

2 красавіка ў Менску адбывалася пахаваньне лётчыкаў. Нічога падобнага беларуская сталіца даўно ня бачыла. Праводзіць загіблых у апошні шлях прыйшлі сотні людзей. Здавалася, у гэты дзень можна і трэба было адмяніць усе канцэрты, забаўляльныя перадачы. Лётчыкі заслужылі такой пашаны. Сваікі загіблых зьвярталіся да чыноўнікаў з такой просьбай. Але ў той дзень, як вядома, адзначалася дзяржаўнае сьвята — Дзень яднаньня беларускага і расейскага народаў. Так што шоў павінна было працягвацца. І гэта было па-нашаму, па-савецку.

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

Труны зь цэламі беларускіх лётчыкаў, што загінулі ў Самалі, вязуць з аэрапорту ў больніцу.

Павал Севярынец — у 1998—2004 лідэр незарэгістраванага «Маладога фронту». Асуджаны за арганізацыю акцыяў пратэсту пасля рэфэрэндуму 2004 году. Цяпер у высылцы ў Малым Сігне, на поўначы Полаччыны.

ПАВАЛ СЕВЯРЫНЕЦ

Юнацтва пераможцаў

Сігна старэе.

Старэе хутчэй, чым ідзе час.

Бачыш трыццацігадовых хлопцаў, што ад гарэлкі, цыгарэтаў, цяжкае працы й безнадзейнасці выдаюць на пэнсіянэраў; дваццаціпяцігадовых дзяўчат, ужо па-старэчаму згорбленых ды зморшчаных, з мяшскамі пад вачыма й невідучым позіркам — і міжволі згадваеш, наколькі імкліва наступаюць на вёску тутэйшыя могілкі.

У ціхім сонным Сігне ўсплёск сьвежасці ды звонкасці адзначаеца толькі двойчы ў дзень па буднях: дзеці ідуць у школу ды вяртаюцца. Невялікімі гурмамі, з такім неспадзяваным для вёскі сьмехам, такімі жывымі вачыма, у такіх нязвыкла стракатых вопратках ды з такімі заплечнікамі, быццам дэсантаваныя на невядомую плянэту касманаўты, яны пройдуць паўз інтэрнат, і адразу зразумееш, што яны жывуць ужо ў зусім іншым сьвеце.

Вучацца, дзякуючы беларусізацыі 1990-х, на роднай мове; карыстаюцца інтэрнэтам ды DVD; яшчэ не сапсаваныя навакольнай апатыяй, «максімкам» ды ўсеагульнай хлусьнёй...

Шэрае Сігна й гэтыя фантастычныя хлопчыкі-дзяўчаткі несумяшчальныя настолькі, што не дае спакою пытаньне: няўжо ў вёскі стане нуды ды млявасці паглынуць гэткую звонкасьць-сьвежасць? Або: няўжо ў гэтых юных стварэньняў стане моцы зьмяніць змрочнае наваколле паводле

сваіх уяўленьняў, свайго ладу, сваіх мараў?

Якраз гэты кантраст адразу прыгавяецца, калі чуо пра суд над пяціцю маладафронтаўцамі ў Менску. Вось ужо цэлы год рэжым усёй сваёй махінай — КДБ, МУС, пракуратура, АМАП — навалваецца на незарэгістраваны Малады фронт. І чым больш маладафронтаўцаў праходзіць праз рэпрэсіі — тым мацней адчуваньне бяссьільна агромністае сыстэмы перад трапяткім, яркім ды дзёрзкім юнацтвам.

Пасадзілі Артура Фінькевіча — МФ дружна выйшаў увесну 2006 г. на плошчу Каліноўскага. Дапыталі сто маладых у крымінальных справах па ўсёй краіне — узьнікла больш тузіну новых структураў па Беларусі, а дзясяткі хлопцаў ды дзяўчат падхапілі эстафэтную галадоўку пратэсту. Запраторылі на паўтара году ў «зону» Зьмітра Дашкевіча — і цяпер Дашкевіч глядзіць са сьценаў будынкаў усіх буйных гарадоў. Абвінавацілі Паўла Красоўскага ў забойствах, згвалтаваньнях ды тэрарызме — і цяпер на сайце Маладога фронту штодня на 300 наведнікаў. Узлілі штурман Цэнтральную раду з трыццаціцю рэгіянальнымі кіраўнікамі — фірмовы маладафронтаўскі Дзень сьвятога Валянціна прайшоў «на ўра!». Новыя допыты й арышты перад 25 Сакавіка — а тысячы маладых зноў на вуліцах на Дзень Волі.

Вось яны, героі страшных сноў рэжыму: 19-гадовы эвангельскі хрысьціянін Зьміцер Хведарук; ягоны раўналетак, ды-джей

ХРОНІКА

5 красавіка

Пракуратура зацікавілася

ГА «Таварыства беларускай мовы» атрымала афіцыйны адказ ад пракуратуры Менску. У лисьце гаворыцца, што пракуратура пачала афіцыйнае расьсьледаваньне па факце публікацыі ў газэце «Наша Ніва» артыкулу Сяргея Харэўскага «Кляштар з прэзыдэнцкім люксам». Пасьля публікацыі матэрыялу ТБМ зьвярнулася да генэральнага пракурора **Пятра Міклашэвіча** з запытам на адпаведнасьць праекту беларускаму заканадаўству. Да «нашаніўскага» артыкулу старшыня ТБМ **Алег Трусаў** дадаў свае зьвесткі, што на месцы кляштару знаходзіцца ўнікальны культурны пласт XII—XIII ст. і перад будаўнічымі працамі мусяць быць праведзеныя археалагічныя раскопкі.

Генпракурор перадаў зварот ТБМ у Менскую гарадскую пракуратуру, якая і пачала разбор гэтага факту.

За галоснасьць

Дзевяць моладзевых актывістаў ініцыятывы

«Новы шлях» правялі акцыю супраць магчымага будаўніцтва ў Беларусі АЭС. Маладыя людзі запатрабавалі шырокага грамадзкага абмеркаваньня гэтага праекту. Удзельнікі акцыі прайшлі па ходніках ад Акадэміі навук да плошчы Перамогі, завязаўшы раты самаробнымі рэспіратарамі.

Клімаў адмовіўся

Адвакатка **Кацярына Дудко** паведаміла, што падчас азнаямленьня з абвінавачаньнем **Андрэй Клімаў** адмовіўся даваць паказаньні і супрацоўнічаць са сьледзтвам. Нагадаем, былы дэпутат **Андрэй Клімаў** быў затрыманы 3 красавіка паводле абвінавачаньня ў закліках да скіданьня дзяржаўнага ладу. Клімава трымаюць у той самай камэры, дзе ён сядзеў у часе папярэдняга зьнявольленьня.

Справа царквы

Царква «**Новае Жыцьцё**» атрымала пастанову Вышэйшага гаспадарчага суду, у якой паведамляецца пра прыпыненьне вытворчасці па справе суполкі. Гэта азначае, што наступнае

паседжаньне пераносіцца на нявызначаны тэрмін. Прычына — «... у сувязі з накірункам запыту кампэтэнтнаму органу».

Міліцыянты ў судзе

У Магілёве адбыўся суд над супрацоўнікамі міліцыі, якія ў сьнежны затрымалі групу грамадзкіх актывістаў. 16 сьнежня супрацоўнікамі ДАІ былі затрыманыя 13 чалавек, што на маршутнай таксоўцы кіраваліся ў Чарнігаў на канфэрэнцыю Саюзу левых партый. Затрыманых сілай даставілі ў РУУС нібыта для правэркі дакумэнтаў. 5 красавіка былі дапытаныя сьведкі з боку тых, хто падаваў скаргі на пазাপраўныя дзеяньні прадстаўнікоў праваахоўных структур. У якасьці заяўнікаў выступілі юрыст **Аляксандар Каралёў** і грамадзкі актывісты **Ірына Качарава** і **Аляксей Паўлоўскі**. Яны патрабавалі прызнаць дзеяньні супрацоўнікаў міліцыі пазাপраўнымі. Аднак суд прызнаў іх законнымі.

6 красавіка

Аднавілася «**віцебская справа**»

Адраджэння і вернік, які кінуў праграму Каліноўскага, каб быць разам з сябрамі, Барыс Гарэцкі; гэтакі ж дзевятнаццацігадовы праграмайстар, студэнт-філельяг Аляксей Янушэўскі; 22-гадовы рабочы Алег Корбан і — 16-гадовая пераможца школьных алімпіядаў Наста Палажанка.

Тое, што напісана на саколках у гэтых маладзёнаў, калі яны выходзяць на Плошчу ці пратэстуюць ля судаў, палюхае ўладу найбольш: «Малады фронт не спыніць!»

Дзесяць гадоў таму спрабавалі спыніць паўтарагадовай адседкай маладафронтаўца Аляксея Шыдлоўскага. І што? Прозьвішча Аляксея Шыдлоўскага рэгулярна зьяўляецца ў сьпісах затрыманых за графіці, улёткі ды ўдзел у акцыях. Сфабрыкавалі жудасныя абвінавачаньні, аж да пагрозы сьмерці, супраць Паўла Красоўскага. Вынік? Красоўскі зноў у першых шэрагах. Колькі ўжо разоў спынялі 16-гадовага Івана Шылу — а салігорскі Малады фронт абуджае горад і цяпер. Запхнулі ў вар'ятню Крысьціну Шацікаву, якая падчас суду над Дашкевічам на знак салідарнасьці далучылася да МФ — і цяпер ня ведаюць, куды дзець вочы ад ганьбы самі.

... Калі выніць зь сіцэнскага быцьця школьны шпацыр, застанецца адчуваньне поўнае паразы. Моваю Галівуду — так сугучны тутэйшым лужынам татальны «loose». Пячатка паразы на ўсім: на недагледжаных, захламлених хатах, на дабітым абсталяваньні леспрамгасу, што не абнаўлялася з 1961 г. і, што самае страшнае, паразы чытаецца ў вачох.

Трэба падыхаць усяго некалькі дзён сіцэнскім

паветрам, каб зрабілася ясна, чаму афіцыйная прапаганда так стараецца разьдзьмуць міт пра перамогу. Дзень Перамогі. Праспэкт Пераможцаў. Спартовыя перамогі. Аднак нават тут афіцыйна вымушаны абасірацца на моладзь.

Ксюша Сітнік ды Андрэй Кунец невыпадкова займаюць першыя месцы на дзіцячай «Эўравізіі», тымчасам як «дарослыя» церпяць крах. Ня трэба здзіўляцца, што ў фінале маладзёвага футбольнага чэмпіянату Эўропы беларусы — сярод лідэраў, а Сяргей Ляховіч змагаецца за сусветнае чэмпіёнства ў боксе. Зусім нездарма героі нашага часу — юнакі ды дзяўчаты. У Беларусі падымаецца пакаленьне, народжанае перамагаць.

Насамрэч у беларускай перамогі — пільныя вочы Зьмітра Хведарука, моцныя рукі Барыса Гарэцкага, высокі лоб Алега Корбана, волевае падбародзьдзе Аляксея Янушэўскага й мілае, але патрабавальнае аблічча Насты Палажанкі. Неўзабаве мы ўбачым іх на трыюмфальнай маніфэстацыі, дзе абвесьцяць Новую Беларусь.

Пакуль затрыманьні, ператрусы, крымінальныя справы. Сьцягі, улёткі ды малітвы. Герояў гартуе змаганьне.

Але яны вераць — а значыць, могуць і перамогуць.

«Бо кожны, народжаны ад Бога, перамагае сьвет, і гэтая перамога, якая перамагла сьвет, — вера наша» (І Яна 5:4).

Такіх — не разьбіць, не спыніць, не стрымаць. Прыйдзіце на суд — і вы ўбачыце пераможнае пакаленьне нацыянальнага абуджэння.

Малое Сітна

Герояў
гартуе
змаганьне.

ХРОНІКА

Сьведкаў дапытвае сьледчы пракуратуры Віцебску, што адмыслова прыехаў для гэтага ў Менск. Крымінальная справа («арганізацыя групавых дзеяньняў, якія груба парушаюць грамадзкі парадак»), узбуджана на падставе прывядзеньня ў чэрвені 2006 г. шэрагу акцыяў у Віцебску. Падазраванымі па справе праходзяць **Дзясніс Дзяснісаў** і **Тацяна Елава**. Сьведкамі праходзяць больш як 80 чалавек.

Людзі выйдучь на вуліцу супраць кантрактнай сыстэмы

Актывісты руху за адмену кантрактнай сыстэмы найму ня здолелі адшукаць памяшканьне для правядзеньня арганізацыйнага сходу ініцыятыўнай групы. Цяпер яны мерацца сабрацца на вольным паветры. У Менгарвыканкам пададзена заяўка з просьбай дазволіць ім сабрацца 15 красавіка на плошчы Бангалор.

9 красавіка

Казуліну працягнулі рэжым

Рэжым выхаду з галадоўкі для палітвязьня

Аляксандра Казуліна працягнуты яшчэ на месць. Гэты рэжым дазваляе палітыку атрымаваць адмысловае дыетычнае харчаваньне і не працаваць.

Садоўская з турмы

У лісьце дамоў з гомельскай калёніі праваабаронца **Кацярына Садоўская** піша, што ў калёнію прывезьлі новую групу асуджаных жанчын, і цяпер некаторыя вязьні сьпяць у калідоры, бо месцаў у камэрах бракуе. Акрамя таго, жанчыне не даюць такі неабходны ей інсулін. Садоўская піша, што сярод асуджаных шмат жанчын сталага веку, у тым ліку старэйшых за 70 гадоў, якія фізычна ня могуць узлезьці на другі ярус ложкаў, дзе атрымалі месцы. Ёсьць і іншыя праблемы — у тым ліку з мэдыкамантамі замежнай вытворчасці.

Флэш-моб супраць АЭС

А 19.30 каля 10 маладых людзей сабраліся каля Цырку, надзелі рэспіратары і павязкі са знакам радыяцыйнай небясьпекі. У руках яны трымалі расьцяжку «Беларусь — без АЭС!».

Пазьней на плошчы Перамогі мінакам раздалі дзьве сотні ўлётак.

Дзясніс Дзяснісаў адзначыў народзіны

9 красавіка **Дзясніс Дзяснісаў** адзначыў дзень нараджэння. Паўтара месяца ён знаходзіцца ў сьледчым ізалятары ў Віцебску. Дзяснісу споўнілася 28 год. Акурат пад гэты час скончыўся збор сродкаў для таго, каб Дзяснісава выпусьцілі пад заклад. Паводле Тацяны Дзядок, сяброўкі Дзяснісава, грошы ахвяравалі больш за 100 чалавек. 16 красавіка мае завяршыцца сьледзтва ў справе Дзяснісава Дзяснісава. Калі суд прызнае яго вінаватым, хлопцу будзе пагражаць да трох гадоў пазбаўленьня волі.

10 красавіка

Грамадзянская Радаўніца

На Радаўніцу 17 красавіка Аргкамітэт па ўшанаваньні памяці ахвяраў рэпрэсій заклікае людзей наведваць месцы савецкіх расстрэлаў у парку Чалюскінцаў і ва ўрочышчы Куралаты.

СП

Фільм пра музычных партызанаў

Новы твор аўтара «Ўроку беларускай мовы».

Польскі рэжысэр Міраслаў Дэмбінскі, аўтар вядомага дакументальнага фільму «Урок беларускай мовы», завяршае працу над чарговым філь-

мам. Стужка будзе мець назву «Музычная партызанка» і распаўядзе пра сучасных беларускіх музыкаў. «Музычную партызан-

ку» Дэмбінскі здымаў з траўня 2005 да сакавіка 2006 году. Увесь гэты час рэжысэр правёў зь беларускімі рок-музыкамі, у прыватнасьці, гуртамі «Сьцяна» і «Тарпач». Галоўным героем фільму будзе салістка «Тарпача» Сьвятлана Сугака, якая падчас леташніх прэзідэнцкіх выбараў правяла 10 сутак у турме.

Увосень фільм будзе гатовы. У першую чаргу яго пакажа Польская тэлевізія, якая зьяўляецца адным з спонсараў стужкі. Ужо заключаныя дамовы на закуп стужкі каналамі Літвы, Латвіі, Эстоніі, Харватыі і Грэцыі.

Радзьё «Палёнія»

«Дзьве зоркі» ідэальнай дыктатуры

Камэнтар Барыса Тумара.

На тэлеканале АНТ распачаўся новы мэгапраект — «Дзьве зоркі». Акрамя тых сьвязілаў, якія сьпяваюць (ці ў меру свайго таленту выконваюць тое, што ў наш шчаслівы час завецца песьняй), на экране стала прысутнічае яшчэ пяць зорак журы.

У першым выпуску новага тэлешоў то быў характэрны камплект. Тэлебос Казіятка, у мінулым вайсковы прапагандыст. Зорка поп-сцэны Люся Лупчык. Два работнікі Расейскага тэатру, Янкоўскі і Луцэнка, якія нядаўна выгнаны выдатнага актора толькі за тое, што ён удзельнічаў у мітынгі. І — увага — Лідзія Ярмошына.

Ідэю папулярызаванай палітсыстэмы праз ТВ-шоў прыйшла да нас праз расейскіх палітэхнолягаў. У шоў «Танцы з зоркамі» ў ролі судзьдзяў можна было бачыць і Зюганова, і Жырыноўскага, і іншых пэрсанажаў з кабарэ расейскай палітыкі.

У расейскай сыстэме тонка кіраванай дэмакратыі папулярызуюць палітыкаў. Нікому не прыходзіла ў галаву рабіць імідж Вешнякову. У Беларусі ўсё збудавана іначай. У «дзяржаве для народу» трэба, каб народ перадусім давяраў асобе, якая першаю паведамляе людзям пра 83%. Каб кожны, хто галасуе супраць, верыў, што ён, ягоная жонка, дзеці і суседзі папросту належаць да мізэрнае, грахоўнае, беспэрспэктывнае 17-працэнтавае меншасьці.

З аднаго боку — Аверкаў, Давыдзька, Язерская. Вядома, не Арлоў і ня Вольскі, усё кіраваныя асобы.

З другога боку — Ярмошына.

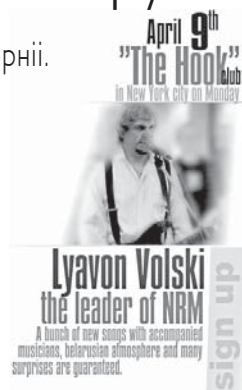
Зь Ярмошынай хочучь зрабіць мілы, свойскі пэрсанаж. Справядлівага, непадушнага судзьдзі. Што дазволіць ёй бясконца доўга служыць апорным элемэнтам «ідэальнай дыктатуры».

Вольскі даў канцэрт у Нью-Ёрку

Наступны выступ у Каліфорніі.

Выступ 9 красавіка ў бруклінскім клубе «Крук» сабраў 200 беларусаў. Удзел у канцэрце ўзялі і два мясцовыя беларускамоўныя рок-гурты. Вольскі быў крануты прыёмам. 13 красавіка ён выступіць з сольным акустычным канцэртам у горадзе Лагуна Біч (Каліфорнія).

СБ

Гілевічу няёмка толькі за верш на сьмерць Сталіна

Народны паэт зладзіў сустрэчу ў Маладэчне.

На днях у маладэчанскай музычнай вучэльні імя М.К.Агінскага адбылася вечарына Ніла Гілевіча. У запоўненай залі пераважала моладзь, таму свой выступ паэт прысьвяціў тэме каханьня ды маладосьці.

Пасьля паэтычнай часткі паэт шчыра

адказаў на ўсе пытаньні, якія задавалі слухачы. Нехта пацікавіўся: «Ці было вам сорамна за які-небудзь са сваіх вершаў?» Гілевіч, крыху падумаўшы, адказаў: «Цяпер мне няёмка толькі за адзін мой верш — напісаны на сьмерць Сталіна. Але не магу сказаць, што сорамна, бо я ня хлусіў, а на той час сапраўды так думаў і не ўяўляў, што можна думаць іначай».

Паводле ngo.by

Таварыства аховы помнікаў у абарону кляштару бэрнардынаў

Беларускае добраахвотнае таварыства аховы помнікаў выступала з заявай, у якой выказвае занепакоенасьць лёсам комплексу Бэрнардынскага кляштару. Ён быў заснаваны ў 1624 г. і цяпер ён адзіны старажытны хрысьціянскі кляштарны комплекс у Менску, які цалкам захаваўся.

Паводле рашэньня гарвыканкаму, кляштар мяркуецца перабудаваць у пя-

цізоркавы гатэль з казіно, боўлінгам і саўнай.

«Гэтыя дзеянні прычынаюць заканадаўству і міжнародным нарматыўна-метадычным дакумэнтам, сьведчаць аб поўным неразумьні мэтай рэстаўрацыі», — гаворыцца ў заяве, падпісанай доктарам мастацтвазнаўства Тамарай Габрусь і архітэктарам Уладзімерам Дзянісамым.

МБ

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

Наша Нарач. Несэзон

Фотарэпартаж Андрэя Лянкевіча.

«У вашым пад'ездзе жыве чалавек, у якога ні сораму ні сумленьня»

У Магілёве невядомая дагэтуль арганізацыя «Патрыёты Беларусі» распаўсюдзіла ўлёткі, у якіх названыя імёны людзей, якія, на думку аўтараў улётак, на судзе 2 красавіка далі непраўдзівыя паказаньні супраць грамадзкіх актывістаў Антона Ўсьцімчука ды Яўгена Суворова. Абодва ў выніку былі асуджаныя Ленінскім судом Магілёва на сем сутак арышту. Блізу 200 ўлётак, раскіданыя ў паштовыя скрынкі дамоў па вуліцы Куцепава й Маўчанскага, дзе жывуць сьведкі. Тэкст кароткі: «У вашым пад'ездзе жыве чалавек, у якога ні сораму ні сумленьня». Далей называецца учынак гэтага чалавека.

Лецішча Машэрава аддадуць турыстам

На Выганашчанскім возеры пад Івацэвічамі ідзе рэканструкцыя сямлібы

былога кіраўніка БССР. Заплянаваны прыбытак ад турыстаў, паляўнічых і рыбаловаў — звыш 2 млн рублёў за дзень. У палацку дзевяць пакояў. Пажыць у ім суткі будзе каштаваць ад 70 даляраў.

Паводле Bulletinonline.org

Эвангелісты абразіліся на артыкул «СБ»

Артыкул «Измены могут спасти брак» галоўнай Лукашэнкавай газэты абурьў столінскіх пяцідзясятнікаў. Лісты пратэсту ў Адміністрацыю прэзыдэнта накіравалі 20 цэркваў Століншчыны. «Сям'я і вера ў Бога — гэта галоўнае ў жыцьці любога чалавека», — пішуць яны.

І чалавек загінулі за Вялікдзень

За суботу й нядзелю адбыліся 63 аўтааварыі. Так, у Барысаве 16-гадовы хлопец, без правоў, на бацькавым аўто «Міцубісі» выехаў за межы праезнай часткі і ўдарыўся ў слуп. У выніку яго 15-гадовы сябар загінуў. Кіроўца зь месца

злачынства зьехаў, але яго затрымалі супрацоўнікі ДАІ.

У 67-гадовага Марыніча нарадзіўся сын

У былога палітвязьня Міхаіла Марыніча нарадзіўся сын. Падзея адбылася месяц таму, але Марыніч з жонкай трымалі яе пад сакрэтам, піша «Народная воля». Хлопчыка назвалі Міхасём у гонар бацькі. 67-гадовы Марыніч мо найстарэйшы малады тата ў Беларусі. Ён жанаты другім шлюбом. Ад першага мае двух сыноў, а ад іх — трое ўнукаў.

І 6-ы трэнэр «Дынама» за сем гадоў

У менскім «Дынама» зьмена трэнэра. 9 красавіка быў адстаўлены 34-гадовы Пётра Качура, які адпрацаваў паўгоду. Яго месца заняў 33-гадовы Аляксандар Хацкевіч.

МБ

Алея Янкі Купалы

Салігорскія маладафронтаўцы

зьявіліся да старшыні райвыканкаму з прапановай стварыць сымбалічную алею Янкі Купалы. Моладзь хоча сама набыць дрэвы і пасадзіць. Яшчэ маладафронтаўцы абяцаюць прыдбаць для алеі лаву і мэмарыяльную дошку.

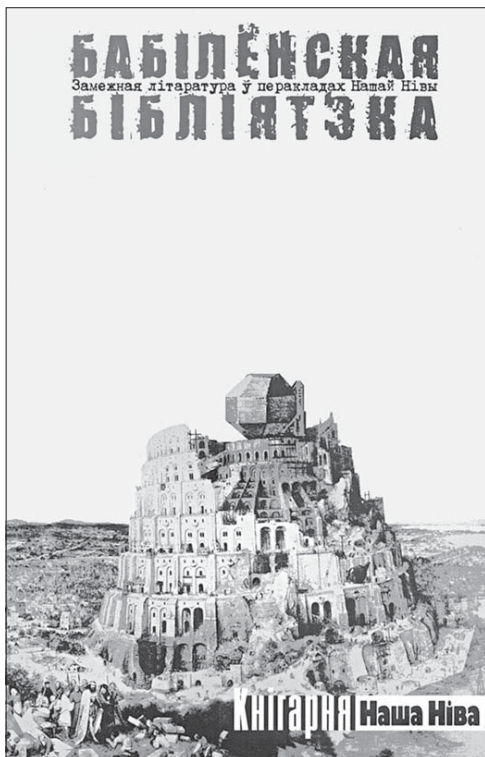
АМ

Яйкі з дамешкам крыві

На Вялікдзень брытанцы вытрацілі 220 млн фунтаў на 80 млн шакаладных яек. Хоць іх спажываньне крытыкуюць: на плянтацыях какавы выкарыстоўваецца рабская праца. 12 тыс. дзетак з Малі й Буркіна Фасо бацькі прадалі на плянтацыі ў Кот-д'Івуар, дзе яны працуюць за ежу.

Таксама пасля шакаладных яек застаюцца горы абгортак. Па велікоднай салодкай гарачцы застаюцца 4,5 тыс. тонаў кардону і 160 тонаў фольгі.

Вольга Данішэвіч

Бабілёнская бібліятэка:
Замежная літаратура ў перакладах «Нашай Нівы». — Мінск: Логвінаў, 2007. — 270 с.

Бабілёнская бібліятэка: Замежная літаратура ў перакладах «Нашай Нівы»

Эдгар Алан По • О. Генры • Яраслаў Гашак • Люіджы Пірандэла • Бруна Шульц • Іўлін Ёо • Альбэр Камю • Ойван Бальстад • Хорхэ Люіс Борхэс • Барыс Віян • Гэрман Гэсэ • Марыя Жудзітэ дэ Карвалье • Уільям Трэвар • Макс Фрыш • Зыгфрыд Ленц • Рэйманд Карвэр • Хасэ Пабла Фэйн • Рэй Брэдбэры • Гайнрых Бэль • Эфраім Кішон • Мікола Рабчук • Павал Гуле • Роса Бэльтран • Вольга Такарчук • Узі Вайль • Этгар Керэт • Арношт Голдфлам

Distortion

Žygmont
VAZA,
BMAgroup,
2007.

Уяўляеце, каб замест
Вольскага ў N.R.M. дзяўчына
заспявала?

Дыск дзіўнаватых беларускіх рокараў, якія ўжо дваццаць гадоў хаваюцца ў глыбокім падполлі, паказваючыся на сьвет раз на два гады з новым дыскам і выступам на «Басовішчы». ŽV так і ня стаў у адзін шэраг з грандамі белроку — ці то праз адсутнасць жадання, ці то з уласных перакананняў. Хоць і меў на тое заўсёды патэнцыял. Кожны іх альбом не падобны да папярэдняга. Аднак «Distortion» можна параўнаць з папярэднім «Каінам» — ад сваёй музычнай і паэтычнай разважлівасці ŽV не адышоў ні на каліва. Доўгія гітарныя сола, маса дапаможных гукіў і ўдмлівых тэксты Скрыпы ствараюць адмысловую псыхадэлічнасць, характэрную ў нашай музыцы хіба яшчэ «Улісу». Прыкладам, адзін з самых адметных трэкаў з дыску — «Distortion» (з прыпевам «Паўстань, паўстань!») нагадвае ранейшы гіт «вазаў» — «Лякарня».

Толькі ёсць адно «але»: лідэр гурту Скрыпа аздаў усе галоўныя вакальныя партыі дыску — сьпявачцы. Рэзка змяніліся акцэнтны ў музыцы і паэзіі гурту (уяўляеце, каб замест Вольскага ў N.R.M. дзяўчына заспявала?). Экспэрымэнт сьмелы, нечаканы, але ці патрэбны? Тым больш што тая ж вакалістка Вольга Самусік яшчэ і ў Тагрась сьпявае. Голас Скрыпы цяжка было назваць выбітным, але ён быў пазнавальны. У выпадку з Самусік — усё наадварот. Падаецца, што разам з гэтым увядзеньнем ŽV згубіў адну з сваіх рызык.

Варта не забывацца пры праслухоўваньні альбому, што ŽV — па-за музычнаю модаю. Таму вас чакаюць пэрыядычныя гукавыя, паэтычныя і музычныя адсылкі ў 70—80-я гады мінулага стагодзьдзя.

Прилетели

Дрозды,
Новая
культура,
2006.

У Кулінковіча пяецца «ў начы
цвьярозы месяц», а ў
«Дроздов» — «в Москве
мороз и ветер».

Дэбютны альбом чарговых «беларусаў-прыкалістаў», якія ўсімі сваімі памкненьнямі скіраваныя на Ўсход. І нават маюць там посьпех, што пацьвердзіў леташні фэст «Новая хваля» ў Сочы. Усяго за год яны сталі на адну прыступку з такімі ж «беларускімі» хлопцамі, якія думалі, што яны прыкольныя — «Тяні-Толкай», «Лепрыконсы», «Пиво вдвоём» і да т.п. Але ж у чым прыкол гэтых? «Дрозды» экспloatуюць той жа вобраз простага хлопца, які «в три смены на заводе готов пахать», зь якога пачынаў Міхалок. Рыфмуюць «шаверма» і «наверна», «своево» і «аднаво». Плюс блатныя акорды і балалайка з баянам як асноўныя інструмэнты. «Трэба быць бліжэй да народу», — нібы сьцьвярджаюць яны і ў нечым маюць сваю рацыю. Калі да музыкі падыходзіць, як да часовага заробку. Возьмуць сваю частку славы ды адыдуць у нябыт, калі не перастроюцца, як тыя ж «ляпісы». Шкада, што асадак застанеца, як ад тых самых «лепрыконсаў».

Зь дзівосаў і цікавостак гэтага альбому. Калі нехта здолее даслухаць да кампазыцыі №12, то яго чакае сюрпрыз — вольны кавэр на песьню «3 Новым годам». Выявілася, што «Дроздам» настолькі спадабаўся гіт Neugo Dubel, што яны... выкупілі твор, крыху перапрацавалі тэкст і запісалі наноў з захаванай мэлёдыяй. Толькі слухаць прыкра: у Кулінковіча пяецца «ў начы цвьярозы месіц», а ў «Дроздов» замест гэтага — «в Москве мороз и ветер». У якасьці музычнага прыколу пасуе інструментальная вэрсія «Купалінкі», сыграная з дапамогай адно толькі баяну і балалайкі. Акурат на гэтай песьні і прыходзіць

узьведамленьне: гэта першы і апошні альбом дадзенага калектыву. Дразды адляцелі.

Небесная таверна

Вольга
Залеская ў
суправаджэньні
WZ-
Orkiestra,
Vigma, 2006.

Музыка пасуе для саўндтрэку
да талковай мэлядры.

«Аркестар Вайцшошквіча» дапамог уразнастаіць «сьпеўную паэзію» Вольгі Залескай.

Лідэр WZ-Orkiestra тут выступіў мастацкім кіраўніком праекту, але ў саму творчасць расейскамоўнай сьпявачкі ня ўмешваўся — музыка і словы ейныя. Гэтак «Сузор'е» калісьці акампавала Надзеі Мікуліч. Толькі ў нашым выпадку музыкі гэта робяць са сваёй волі, а значыць — з большаю ахвотаю. Баян Шувалава і скрыпка Мінчанкі тут акурат вызначаюць атмасфэру і настрой упоравень з голасам Вольгі Залескай. Ды яшчэ гітара Івановіча расьтаўляе акцэнтны. Часам здараецца, што музыкі адсоўваюць на другі плян саму сьпявачку. Нешта падобнае ў інструменталістаў з WZ-Orkiestra атрымалася і з апошнім дыскам Алеся Камоцкага. Магчыма, таму ягоны «Дах» і «Таверна» Залескай выдаюць на брата і сястру. І Камоцкі, і Залеская заглябляюцца ў свае адчуваньні і пачуцьці, яны рамантыкі, схільныя да сьантымэнтаў. Толькі адзін адчувае вясну «невялікімі часткамі», а другая нязмушана прапаноўвае: «Калі ты мужчына — вып'ем капучына, ды пойдзем гуляць па правадах». Музыка пасуе для радыёэтэру і для саўндтрэку да талковай мэлядры. Мяккія песьні Залескай могуць выклікаць усьмешку ў мужчынаў, а жанчынаў увесьці ў стан задумленьня. Зрэшты, і наадварот таксама магчыма. Гэта той выпадак, калі выканаўца нічога не хвае ад слухача. Калі адчуваецца, што падрыхтаваньня да такой шчырай размовы, — набывайце дыск.

Сяргей Будкін

...улады і
надалей
спрабавалі
надаваць
нацыянальным
святкам
праўрадавы
падтэкст.

...Лідзія Ярмошына —
сябра журы ў
тэлепраграме «Дзье
зоркі» — паводзіла сябе
на шоў, як на выбарах.

— Прабачце, Вам Лідзія
тэлефануе, гэта тэрмінова:
пытае, колькі ставіць дуэту
Язерская-Міцько?

Дзякуй

А.П. са Жлобіна.
 Сяргею Ж. з Клецкага раёну.
 Андрэю Х. зь Мірскага раёну.
 Ірыне В., Зьмітру П., Анд-
 рэю А., Надзеі Дз., Л.Л. зь
 Менскага раёну.
 М.Д. з Пухавіцкага раёну.
 Міхаілу К. з Рэчыцы.
 Вользе А. зь Любанскага раё-
 ну.
 Анатолю Б., Івану М., Ула-
 дзімеру Т. з Маладэчна.
 Барысу Л. з Пастаўскага раё-
 ну.
 Івану Х. з Глыбоцкага раёну.
 Віталю Г. з Чачэрскага раёну.
 Сяргею Х. са Столінскага ра-
 ёну.
 Сяргею С. з Полацку.
 Міколу Н., Тамары Ф.,
 Віктару З., А.П., Аляксандру
 К. зь Берасьця.

Зьмітру Я. з Салігорску.
 Фёдару К. з Талачынскага ра-
 ёну.
 І.Г. з Лагойскага раёну.
 Віктару Л., Ларысе Р. з Ка-
 лінкавіцкага раёну.
 Мікалаю К. зь Лунінецкага раё-
 ну.
 Мікалаю Х., Валянціну М.,
 Ігару Н., Яўгену Я., Тацяне Г. з
 Гомелю.
 Уладзімеру Ш. зь Віцебскага
 раёну.
 Івану Б. з Дрыбінскага раёну
 Міхаілу С. зь Вялейскага раёну.
 Т. з Жабінкаўскага раёну.
 Валянціне С., Ірыне З. з
 Жодзіна.
 Алегу Р., Марату Ш., Сяр-
 гею В. з Наваполацку.
 Вользе К. зь Бераставіцкага
 раёну
 Івану Д. зь Мядзельскага раё-
 ну.
 С.Д., Ларысе Ц., Аляксанд-
 ру А., Алене М., С.К., Пятру
 П., Галіне Л., Зьмітру С., С.А.,

Вользе С. з Горадні.
 В.В. са Смургонскага раёну.
 А.А., Руслану Р., Алесю Б.,
 Вячаславу С. з Баранавічаў.
 Ігару Л., Юрю М. са Стаў-
 пецкага раёну.
 Алегу М. з Барысава.
 Ніне Б. з Астровецкага раёну.
 Вікторыі К., Уладзімеру З.
 зь Пінску.
 Юр'ю К., Зьмітру Ц., Юра-
 сцю Ч., Мікалаю Ж. з Мазыра.
 Мікалаю В. з Пружанскага ра-
 ёну.
 Віктару Д., Уладзімеру Р.,
 Міхаілу Ж., Сяргею У., Івану
 С., Л.Ф., Ільясю Х., І.С., Марыі
 М., Ніне Ш., І.Ш., Алегу Т.,
 А.Д., А.Р., Валер'ю С., А.Л.,
 Т.П., В.Н., М.А., Аляксандру
 Ш., Ірыне М., В.К., Аляксанд-
 ру М., В.М., Пятру К., Зьмітру
 Р., С.Д., Радзіму Г., Веры С.,
 А.Б., Івану К., Уладзімеру М.,
 Марыі Г., Аляксандру П., Анд-
 рэю Л., Кацярыне Дз., Іне К.,
 Эльяшу Б., Анатолю С., Сяр-

гею П., Івану Р., Анатолю В.,
 Анатолю П., Аляксандру К.,
 Н.Л., Ганьне Ф., Віталю Ч.,
 І.Н., Уладзімеру С., Пятру Р.,
 Леаніду Р., А.А., Тацяне В.,
 Інзе В., Зьмітру В., Жане Ш.,
 Лідзіі Н., Ніне Ш., Сьвятлане
 В., Аляксандру Е., Юр'ю М.,
 А.Т., Вользе Ш., Канстанціну
 Ш., Аляксандру К., Паўлу Д.,
 Н.Л., В.К., Паўлу Б., Рыгору
 М., Васілю Б., Уладзімеру Ц.,
 Аляксандру П., Ірыне З., Ван-
 дзе К., Мікалаю С., Юр'ю Я.,
 Івану Р., Вользе Я., У.К., Вале-
 р'ю Ш., Віталю Р., Ігару Л., Рэ-
 гіне К., Аляксандру Ф., А.Р.,
 Максіму Ш., Альбэрту С., В.Я.,
 Уладзімеру К., З.Г., Валер'і Х.,
 Тацяне Г., Генадзь Р., Сержу-
 ка А., Леаніду Л., Сяргею М.,
 А.К., Тацяне К., Рыгору Р.,
 Мікалаю С., Івану П., Надзеі
 П., Васілю Б., Мікалаю Г., Л.,
 В.К., Тарэсе Р., Вользе А.,
 Сяргею К., М.С., Аляксандру
 К., Я.Л., В.А. зь Менску.

ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ	Фонд выданьня газэты «Наша Ніва», УНП 101 115 521	
	МГД ААТ «Белінвестбанк», вул. Калектарная, 11, Менск, код 764	
Касір	Рахунак атрымальніка	3015 212 000 012
	Асабовы рахунак	
(прозьвішча, імя, імя па бацьку, адрас)		
Від аплаты		Дата
Ахвяраваньне		Сума
		Агулам
КВІТАНЦЫЯ	Фонд выданьня газэты «Наша Ніва», УНП 101 115 521	
	МГД ААТ «Белінвестбанк», вул. Калектарная, 11, Менск, код 764	
Касір	Рахунак атрымальніка	3015 212 000 012
	Асабовы рахунак	
(прозьвішча, імя, імя па бацьку, адрас)		
Від аплаты		Дата
Ахвяраваньне		Сума
		Агулам
	М.П.	

Каб штотыдзень атрымліваць газэту, дасылайце адрасы і прыватныя ахвяраваньні.
 1) Просім усіх ахвотных чытаць газэту паведамляць у Рэдакцыю свае адрасы і тэлефоны. Гэта можна зрабіць праз: тэлефон: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32 (МТС), (029) 618-54-84, e-mail: dastauka@tut.by, паштовы адрас: а/с 537, 220050 Менск.
 2) Просім кожную сям'ю чытачоў пераказваць на рахунак газэты ахвяраваньне з разьліку 8000 рублёў на месяц. Гэтага хопіць на выхад і дастаўку газэты. У блянку банкаўскага паведамленьня ці паштовага пераказу дакладна і разборліва пазначайце адрас, у тым ліку паштовы індэкс і код пад'езду. Тыя, хто перакажа 24000 рублёў за раз, забясьпечайце выхад «НН» на 3 месяцы. Хто перакажа 48000 рублёў адразу, гарантуе публікацыю «НН» на паўгоду.

УЛАДЗІМІР НЯКЛЯЕЎ

Час пасадак

У першы дзень перадвелікоднага тыдня, калі душа ў чалавеку гатовая хрыстосавацца і ўсе крыўды ўсім дараваць, Аляксандар Лукашэнка пастанавіў пасадаці Андрэя Клімава і выехаў на вясновыя палі, каб паглядзець, як садзяць усё астатняе. Ці збіраюцца садзіць. Эсэ **Уладзімера Някляева.**

Калі Клімава засудзяць, гэта будзе трэцяя ягоная «ходка». Рэцыдывіст, ня йначай. Узброены і надзвычай небяспечны.

Чым жа небяспечны?

Тым, што ўпарты, эмацыійны, амбіцыйны і хранічна хворы на гонар. На адчуванне ўласнай годнасці. Хворы невылечна — да страты інстынкту самазахавання.

Падчас другой «ходкі» — на зоне, яшчэ да «хіміі» — крымінальнікі, падбітыя адміністрацыяй калёніі, спрабавалі Клімава «апусьціць». І апусьцілі б, калі б ён не падышоў на шпацыры ў турэмным двары да «пахана» і не зрабіў «бычка». То бок ударыў — галава ў галаву, лоб у лоб. Пахан паваліўся плазам.

Не паваліся пахан — Клімаву ня жыць. Законы зоны. Але і жыць апушчаным, хворы на гонар, ён бы ня мог.

А нямала ж каго «апусьцілі» — і нічога, живуць. Амаль дзэсяць мільёнаў, якія не «галаву ў галаву», ня «лоб у лоб», а бягом за «паханом» на шпацыры па турэмным двары.

Андрэй Клімаў ня толькі адзін з самых моцных характараў сярод беларускіх палітыкаў, але яшчэ і таленавіты публіцыст, літаратар. Менавіта таму, а не па нейкіх іншых меркаваннях, ён прыняты ў сябры Беларускага ПЭН-цэнтру, і я рады быў уручыць яму пэнаўскае пасведчаньне, падпіса-

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

нае яшчэ Васілём Быкавым. Такім чынам, як літаратар, вольны пісаць пра ўсё і ўсіх згодна са сваімі перакананнямі, Андрэй Клімаў знаходзіцца пад абаронай Міжнароднага ПЭН-клубу — адной з самых аўтарытэтных і ўплывовых сусьветных грамадзкіх арганізацый.

Жанр, у якім, як літаратар, працуе Клімаў, можна назваць палітычнай фантастыкай. Скажам, у адной са сваіх кніг ён піша пра беларускую рэвалюцыю і зьвяржэньне дыктатарскага рэжыму, дакладна называючы месца і час, дзе і калі гэта адбудзецца. Хіба не фантастыка?.. І за гэта за краты?..

Як вынікае з папярэдняга абвінавачваньня, Андрэя Клімава і судзіць збіраюцца па фантастычных законах, скарыстаўшы для гэтага артыкул 361 КК РБ. У першай частцы артыкула гаворыцца пра публічныя заклікі да захапу дзяржаўнай улады (пазбаўленьне волі да трох гадоў), у другой — пра заклікі, зьвернутыя да замежнай дзяржавы, замежнай або міжнароднай арганізацыі (тэрмін пакараньня такі ж самы), а ў частцы трэцяй — пра дзеянні, прадугледжаныя часткамі першай або другой, *зьдзейсьнення з выкарыстаньнем сродкаў масавай інфармацыі* (за што ўжо да пяці гадоў турмы). Але ж пра інтэрнэт, дзе за подпісам Клімава зьявіўся тэкст пад назвай «Revolution forever, або Як правільна разбіраць цыганскага кабана ў год сьвіньні», у законе «Аб сродках масавай інфармацыі» ані слова. Можна, безумоўна, нейкія словы, якіх няма ў законе, мець на ўвазе, чытаць у вачах

дзяржаўнага пракурора, але ў такім выпадку гэта не закон, а фантастыка.

Зрэшты, як паказвае практыка судовых распраў над усімі нязгоднымі, улада ані зь якімі законамі валэндацца ня стане. Судзіць Клімава могуць ці за абразу прэзыдэнта, прызнаўшы яе публічнай, ці за што заўгодна. Калі пастаноўлена — будзе зроблена. Рады старацца.

Прычына, па якой арыштаваны Андрэй Клімаў, зразумела, не ў законах, на якія самой уладзе, што жыве «па паняцьцях», напляваць. Прычына ў стылі. У стылі жывыця Клімава і стылі ягоная пісьма, не пазбаўленага недахопаў.

Недахопам фантастычных твораў Андрэя Клімава зьяўляецца тое, што ён ня ўмее карыстацца зьўфэмізмамі, а называе рэчы сваімі імёнамі. Прычым ня толькі рэчы называе сваімі імёнамі, але і называе імёны. Нягоднікаў, злачынцаў, іх памагатых. Кажы пра тое, што і хто зь іх учыніў. Піша пра тое, хто і за што будзе адказваць. Гэта парушае чысьціню жанру. Кажы ці пішы сабе пра *што* хочаш, толькі не кажы і не пішы: *хто*. Але калі прадстаўнікі іншых накірункаў, і не адно літаратурных, навастрыўшыся ў агульных развагах наконт дыктатуры і дэмакратыі, пазьбягаюць называць канкрэтныя рэчы канкрэтнымі імёнамі, бо яно небяспечна для самазахаваньня, тады рабіць гэта даводзіцца фантаста.

З другой сваёй «ходкі» Клімаў выйшаў пад Новы, 2007 год. Пазваніў, павіншаваў са святам, я ў адказ — са свабодай. Ён спытаў: «Якая свабода?..» «Якая ні ёсьць, а ўсё ж не турма. Ты трэці раз я ў турму ня сяду, бо зь яе ўжо ня выйду. Альбо мяне заб'юць, ці...»

У тэлефоне ціўкнула, размова перарвалася.

Ня ведаю, бо пазьней ня выпала спытацца, а таму магу толькі здагадацца пра тое, што мог чалавек, гранічна стомлены вязьніцай і несупынным перасьледам, мець на ўвазе пад словам *ці*...

Калі верыць аднаму вельмі някепскаму пісьменьніку, аўтару рамана «Сто год адзіноты», рамана пра дыктатара, якім зачытваўся некалі ўвесь Савецкі Саюз, дык адзін з лацінаамерыканскіх дыктатараў мінулага стагодзьдзя прызнаваўся ў сваіх дзэньнікавых запісах, што вострую асалоду ад улады ён адчуваў толькі тады, калі ламаў моцнага. Усе астатняе прыядалася, як прасьняціна.

Мэта ды мэтады

Ці можна незаконнымі/амаральнымі мэтадамі змагацца за вызваленне Бацькаўшчыны? Апытаньне «НН».

«У палітыцы не працуюць стандарты маралі»

Пётар Марцаў, выдавец: «Цяжкое пытаньне, на якое няма адназначнага адказу. У палітыцы не працуюць стандарты маралі, якія функцыянуюць у штодзённым жыцці. З пункту гледжання зрынутай улады, любая рэвалюцыя незаконная. І што, мы павінны бяздзейнічаць? У палітычнай барацьбе магчыма ўсё. Нельга сказаць нешта акрэсленае на такім філзафскім пытаньні».

«Можна»

Андрэй Федарэнка, пісьменьнік: (Сьмяецца). «Можна. Толькі я больш нічога не скажу».

«Закон можна парушаць»

Уладзімер Мацкевіч, мэтадоляг, палітык: «Сёньня закон супярэчыць праву і маралі. Калі закон становіцца амаральным, то яго можна парушаць. Што датычыць маралі, то я, як хрысьціянін, лічу, што мараль нельга парушаць ні ў якім выпадку».

«Наўрад ці»

Валянцін Акудовіч, філэзаф: «Не. Тое, што дамагаецца амаральным шляхам, рана ці позна ўсё адно адгукнецца. Што датычыць палітычнага імператыву,

то там ёсьць дзеянні, якія нам падаюцца амаральнымі, калі, напрыклад, былыя ворагі ўваходзяць у адну кааліцыю, але ўнутры палітыкі яны выглядаюць цалкам нармальнымі. Калі такіх нормаў ня будзе, то палітыка ня зможа функцыянаваць. Маральнасьць у жыцці і маральнасьць у палітыцы — дзьве абсалютна розныя рэчы. Аднак зьмена ўлады незаконным шляхам наўрад ці можа прывесці да нечага добрага».

«Можна застацца маральным»

Анатоль Лябедзька, старшыня Аб'яднанай грамадзянскай партыі: «Амаральна ў палітыцы могуць паступаць толькі амаральныя палітыкі. Маё меркаваньне, што палітыка можа і павінна заставацца маральнай».

«Ні ў маральным, ні ў прагматычным»

Пётар Рудкоўскі, філэзаф, тэоляг: «Лічу недапушчальным. І ў маральным, і ў прагматычным пляне. У маральным з той прычыны, што нехта можа паквапіцца на жыццё ці здароўе, якія зьяўляюцца неаспрэчнымі каштоўнасьцямі самі па сабе. У прагматычным, бо нашыя апанэнты атрымліваюць перавагу над намі».

«Гэта фашызм»

Адам Глёбус, літаратар і выдавец: «Ёсьць такі выраз: мэта апраўдае сродкі. Дык вось — гэта нехарошы выраз. Гэта — фашызм. Калі мы хочам дасягнуць сапраўды сьветлых і чыстых мэтаў, то і сродкі, адпаведна, павінны быць сьветлымі і чыстымі».

«Я заўсёды падтрымліваю Севярынца»

Аляксей Марачкін, мастак: «Ні ў якім выпадку. У гэтым пытаньні я заўсёды падтрымліваю Паўла Севярынца, які цвёрда стаіць на прынцыпах хрысьціянскай маралі. Такіх бы, як Паша, нам паболей, можа б, нешта і зьмянілася».

«Нядоўгатэрміновая пэрспэктыва»

Андрэй Казакевіч, палітоляг: «Не. Такія дзеянні ня могуць прынесьці ка-

рысьці ў доўгатэрміновай пэрспэктыве. Дзейнічаць незаконна ці амаральна можна толькі ў крытычных умовах. У штодзённасьці такой практыцы ня можа быць месца, бо гэта непазьбежна прывядзе да дэградацыі. Такія мэтады барацьбы могуць даць толькі вонкавы эфэкт».

«Быць на баку добра»

Андрэй Абламейка, грэка-каталіцкі сьвятар: «З двух ліх нельга выбіраць ні адно, ні другое. Ні большае, ні меншае. Трэба заўжды быць на баку добра».

«Толькі законныя мэтады»

Аляксандар Кулінковіч, рок-музыка: «Не. Магчыма, у мяне не ўласьціва для рокера неэкстрэмальная пазыцыя, але мы мусім выкарыстоўваць толькі законныя мэтады змаганьня. Нават калі закон кепскі, ён усё адно закон, і трэба шукаць законапаслухмяныя шляхі для дасягненьня сваёй мэты. Калі ў краіне няма закону, то адбываецца бардак і анархія. А сёньняшнія краіны ня могуць абысьціся без парадку і законапаслухмянасьці, толькі тады мы зможам дамагчыся свабоды, праўды, справядлівасьці».

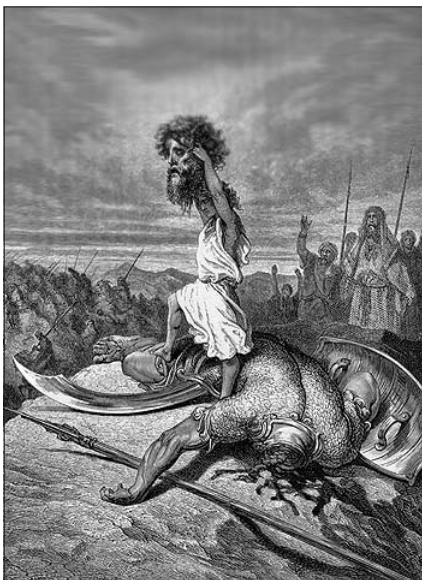
«Любыя мэтады» — перажытак мінулага»

Захар Шыбека, гісторык: «Ніколі не падтрымліваю гвалту і амаральнасьці. Сумленнасьць павінна прысутнічаць ва ўсіх сфэрах нашага жыцця, у тым ліку ў палітыцы, дыпляматыі і г.д. «Любыя мэтады барацьбы» — гэта, ведаецца, перажытак мінулага, як, скажам, кроўная помста ці нешта іншае. Новае пакаленьне беларускіх палітыкаў ня можа сабе дазволіць амаральнасьці ці адсутнасьці законапаслухмянасьці, бо тады такі стан будзе доўжыцца да бясконцасьці, гісторыя гэта толькі пацьвярджае. Павінны быць пэўныя маральныя стандарты, якія нельга нікому парушаць. Для мяне такім прыкладам у палітыцы зьяўляюцца чэскія прэзыдэнты Масарык і Гавал, якія маральнасьць ставілі на першае месца і, тым ня менш, прышлі да ўлады».

«Сіла духу»

Валер Булгакаў, рэдактар часопісу «ARCHE»: «Моц беларускай апазыцыі заўжды была ў сіле духу, а не ў сумнеўных мэтадах барацьбы. Калі апазыцыя пачынала выкарыстоўваць нейкія мэтады з арэналу Лукашэнка, то яна губляла свой твар. Гэта адкідвала яе назад, яна губляла згуртаванасьць сваіх шэрагаў. Сёньняшняя ўлада ўманціраваная ў амаральнасьць, і толькі калі мы будзем моцных духам, яна падзе».

Апытваюць Зьміцер Панкавец

Наш інтарэс у Эўрасаюзе

Што можа быць цікавей за ўвасобленую ўтопію, якая ня стала антыўтопіяй? Погляд скептычнага эўрааптыміста прадстаўляе **Сяргей Богдан**.

У нядзелю, 25 сакавіка, кіраўнікі эўрапейскіх краінаў гучна адзначылі пяцідзесятыя ўгодкі Рымскіх дамоваў аб інтэграцыі ў эканамічнай і атамнай сфэры. Гэтая падзея лічыцца сымбалічным пачаткам стварэння ЭС. Прыклад эўрапейскай інтэграцыі паказвае, як нібыта абстрактная ідэя-мара дасягаецца канкрэтнымі і вельмі прагматычнымі сродкамі. Што з гэтага вынікае для беларусаў і іх дачыненняў з ЭС?

Прагматычная гісторыя ЭС

Сёння гісторыя Эўрасаюзу ўжо загнаная ў ідэалігічныя рамкі дыялектычнага як аб'ектыўна і амаль непазбежна працэсу гістарычнага развіцця. Ідэя аб'яднання Эўропы ангажаванымі даследнікамі вычытваецца ў самых розных тэкстах, пачынаючы з XIV ст. Пасля, маўляў, змучаныя вайной эўрапейцы стварылі ў 1951 г. Аб'яднанне вугалю і сталі, а ў 1957 г. — эканамічную і атамную супольнасці. І пачаўся працэс аднаўлення эўрапейскага адзінства, вянцом якога ёсць Эўразвяз. Так збылася адвечная мара эўрапейскіх народаў аб супольным жыцці...

Гэта — вельмі тэндэнцыйная візія гісторыі Зьвязу, бо яна хавае за сабой рэальныя абрысы пад дагматыкай. Між тым, рэальная гісторыя ЭС ня мае патрэбы ў яе прыхоўваньні, бо збудаваная на звычайных чалавечых памкненнях да выгоды. Эўрапейская праўда годная паказу, бо што можа быць цікавей за ўвасобленую ўтопію, якая ня стала антыўто-

піяй. Прынамсі, пакуль. Утопія, бо ЭС не аднаўляе, а ўпершыню стварае кантынэнтальнае адзінства.

Эўрапейскага адзінства ніколі не існавала. Многія краіны Эўропы колькі разоў былі загнаныя за краты гіганцкіх імперыяў — пачынаючы ад Карла Вялікага да Гітлера і Сталіна, але якое ж тут адзінства? Астатні час усе існавалі паасобку. Вычытаць у сачыненнях візіянараў мінулых стагодзьдзяў можна ўсё што заўгодна, але пытаньне, ці імі кіраваліся (ці хоць бы ведалі пра іх) рэальныя дзеячы эўрапейскай інтэграцыі. Да таго ж, пляны эўрапейскага аб'яднання мінулых стагодзьдзяў наўрад ці магчыма ўсур'ёз разглядаць у палітычнай сытуацыі XX ст.

Эўрапейская інтэграцыя была справай прагматычнай, чысьцейшая Realpolitik. Змучаныя вайной эўрапейцы былі ня толькі ў 1945-м, але і ў 1918-м. Чаму ж тады інтэграцыя (дакумэнтальна пацверджаная, а не рамантычныя мары маргінальных філёзафаў) пачалася толькі пасля II усёагульнай? Бо такі працэс, як усёахопная інтэграцыя кантынэнта, ёсць занадта цяжкім для яго ажыццяўленьня плянава, як абстрактнага праекту. Абстрактны праект фактычна ўтапічнага характару трэба рабіць праз канкрэтныя малыя палітычныя крокі, заснаваныя на прагматычным разліку. Гэта будзе больш прыземлена і не гарантуе ўрэшце дасягнення самой першапачатковай мары, але іншага шляху няма.

Пачалася інтэграцыя Эўропы са стварэння аб'яднання вугалю і сталі, пры

дапамозе якога Францыя гарантвала сабе бяспылку ад новага ўздыму Нямецчыны шляхам кантролю над важнымі для тагачаснае вайсковае магутнасці любое дзяржавы рэсурсамі — вугалем і стальлю. Нямецкі ўрад жа імкнуўся вярнуць сваю дыскрэдытаваную краіну ў супольнасць нацыяў праз удзел у міжнародных структурах, бо тады немцы вылікалі ў большасці дэмакратычнага сьвету такія самыя адчуваньні, як сёння мусульмане.

Справа пайшла паспяхова, і гэта дазволіла згаданай структуры ўрэшце стаць адным са складнікаў аб'яднанай Эўропы. Але стваралася аб'яднанне вугалю і сталі для згаданых, куды менш высакародных мэтаў, і нічога на той момант не было прадвызначана.

Наступныя структуры ў будынку Саюзу былі створаныя таксама дзеля іншых мэтаў і толькі празь дзесяцігодзьдзі былі ўключаныя ў новы праект «Саюзу». Гэта — эканамічная і атамная супольнасці, чыё заснаваньне сьвяткавалася ў нядзелю. Прымаць лінейную схему развіцця ЭС з 1951 да 2007 г. — тое самае, што верыць у кансыпіралёгію і змову таямных «эўраінтэгратораў», якія паводле нейкага пляну будуць Эўропу. Паводле пляну яно, можа, і хутчэй было б, але, на жаль, пры кіраванні чалавечым грамадствам сутыкаецца з такой колькасцю пераменных чыннікаў, што трапяць сэнс любя буйныя пляны. Бо чым скончыцца ўрэшце палітычны крок — звычайна невядома.

Зазначым таксама, што эўрапейскае аб'яднанне магло б мець і зусім іншыя абрысы, бо, скажам, побач з Эўрапейскай эканамічнай супольнасцю існавалі канкурэнтныя праекты, а менавіта Эўрапейскай асацыяцыі вольнага гандлю, заснаванай Вялікай Брытаніяй, Даніяй, Нарвэгіяй, Швайцарыяй, Аўстрыяй, Партугаліяй, Швэцыяй. Многія праекты эўрапейскай інтэграцыі аказаліся тушковымі — пачынаючы з Палітычнай супольнасці і заканчваючы Канстытуцыяй. Урэшце ацалелыя тры структуры — Аб'яднанне вугалю і сталі, Эканамічная і Атамная супольнасці — і аказаліся асновай больш згуртаванай канструкцыі Зьвязу, які існуе ў больш ці менш сучасным выглядзе толькі з паловы 1990-х.

АПЫТАНЬНЕ НА САЙЦЕ «NN.VY»

Вы за тое ці супраць таго, каб Беларусь уступіла ў Эўрасаюз?

так, я за	134 (56.5%)
не, я супраць	16 (6.8%)
У НАТО варта, а ў ЭС — не	27 (11.4%)
гэта пытаньне нават ня заўтрашняга дня	28 (11.8%)
лепей аднавіць Рэч Паспалітую ў Балтачарнамор'і	28 (11.8%)
трэба застацца ў саюзе з Расеяй	4 (1.7%)

З гэтага вынікае, што, па-першае, буйнамаштабная інтэграцыя — гэта працэс дастаткова выпадковы, калі, вядома, не ажыццяўляць яго савецкімі каманднымі мэтамі СЭВу. Па-другое, буйнамаштабная інтэграцыя — шлях спробаў і памылак ды ажыццяўленьня канкрэтных праектаў, мэты якіх — не прывідная ідэя пабудовы квітнеючай Эўропы ад Лісабону да Менску, а канкрэтныя праекты — да прыкладу, аптымізацыі сельскагаспадарчых рынкаў ці наладжваньня дарог.

Пра тое трапіна сказаў колішні французскі міністар замежных спраў Юбэр Вэдрын пасля паразы з Канстытуцыйнай дамовай: «Мы павінны вярнуцца да Эўропы вялікіх праектаў: праектаў у галіне інфраструктуры, адукацыйных, навуковых, прамысловых, сацыяльных, культурных, экалагічных, дыпляматычных праектаў. Дакладных праектаў, з графікамі выкананьня. Сутыкнуўшыся з гэтым, ніхто не паддасца спакусе прагласаваць супраць».

КАЛІЖ АРЦЁМА ПАВЫ

Наш інтарэс у Эўрасаюзе

Кожная краіна ішла ў Саюз, шукаючы свае інтарэсы. Вядома, інтарэсы дзяржавы вельмі пматлікія і разнастайныя, а таму дзеля іх вызначэння неабходная дыскусія на ўсіх узроўнях, але яны **павінны** быць канкрэтна вызначанымі. Напрыклад, адным з інтарэсаў Вялікае Брытаніі ў Саюзе было кампэнсаваньне згубленых эканамічных магчымасцяў у ейных колішніх каленіях.

Нам таксама, калі ўжо паўстала пытаньне інтэграцыі ў Эўрасаюз, трэба шукаць свае канкрэтныя інтарэсы. Пачаць з простага пытаньня — інтэграцыя дзеля чаго? Прыкладам, аўтары кнігі «Беларусь: сцэнары рэфармаў» ішлі пра перспэктывы, перадумовы і гісторыю дачыненняў Беларусі і эўраінтэграцыйных праектаў. Але забываюцца на абгрунтаваньне самой ідэі эўраінтэграцыі для Беларусі! А гэта тэрэма, а не аксіёма.

На жаль, такое безразважнае стаўленьне да ідэі эўрапейскага аб'яднаньня даводзіцца назіраць сярод многіх актывістаў апазыцыі. І гэта глыбокая памылка. Нельга прапагандаваць ідэю эўрапейскай інтэграцыі, не разумеючы яе значэння для Беларусі і ня могучы яе абгрунтаваць. Гэта відаць ужо па вельмі дзяржаўніцкім падыходзе многіх дэмакратаў да палітыкі. Ён прэрэчыць ідэалам эўраінтэграцыі. Вядома, нацыянальная дзяржава ў яе ўсходнеэўрапейскім разуменьні — гэта канчатковы вынік эвалюцыі інстытуту дзяржавы, яна кантралюе ўсіх і вызначае ўсё. Але ў рамках ЭС змяняўся погляд на нацыянальную дзяр-

жаву, зрэшты, як і ўва ўсім заходнім сьвеце, дзе ўрадавыя агенцыі разглядаюцца як установы па аказанні паслугаў грамадзянам, а не інструмэнты маніпальнага гвалту на пэўнай тэрыторыі. Беларускія дэмакраты мусяць зразумець гэта, альбо яны проста не патрапяць праводзіць эфэктыўную і разумную палітыку.

Гэта важна і таму, што, як піша International Herald Tribune, сёньня ўзьнікла пытаньне аб суаднесенасьці інтарэсаў пашыранага Саюзу інтарэсамі ўсіх чальцоў. «Да пачатку 1990-х г. мы ўважалі, што нацыянальныя і эўрапейскія інтарэсы ёсьць сынанімічнымі і ідэнтычнымі паміж сабой. Сёньня існуе відавочная апазыцыя гэтаму меркаваньню». Сапраўды, сёньняшні праект аб'яднанай Эўропы настолькі адрозьніваецца ад праектаў 50-х, 60-х і нават 90-х г., што яго трэба лічыць чымсьці зусім іншым, ужо хоць бы з-за разнастайнасьці ягоных ўдзельнікаў. І трэба зразумець, што ўсё ткі беларусам нельга забывацца на свае інтарэсы, спадзеючыся, што ўсё за нас вырашыць Брусэль.

Брусэль толькі каардынуе гэты праект супольнае Эўропы, але праект супраць прадагледжае выказваньне ягонымі ўдзельнікамі сваіх зацікаўленьняў, інтарэсаў і прэтэнзій. Пасля яны даходзяць да згоды і працуюць. Аднак сьпяраша трэба выказацца. І тут зноў няма пэўнасьці, што беларусы здолелі б выказаць свае інтарэсы, калі б яны (уявім сабе) там ужо былі. Бо калі паглядзець на камэнтары ў беларускіх СМІ з нагоды непрыняцьця Канстыту-

цыйнай дамовы ЭС, дык складаецца ўражаньне, што разуменьне нашых інтарэсаў у ЭС у беларускай супольнасьці, так ці інакш далучанай да палітыкі, пакуль адеутнічае. Чуваць было толькі шкадаваньне па Канстытуцыі. І ніякай рэфлексіі.

Гэта небяспечна. Бо, напрыклад, канстытуцыйныя інавацыі насамрэч давалі эўрапейскай чацьверцы — Вялікай Брытаніі, Францыі, Нямеччыне і Італіі — магчымасьць дамінаваць пры прыняцьці рашэньняў. А гэта, у прыватнасьці, азначала б, што замежная палітыка Саюзу будзе скіраваная перадусім на Міжземнамор'е, якім цікавіцца Францыя ды Італія. Нямеччына ж зноў магла б ігнараваць Усходнюю Эўропу, абы дагадзіць маскоўскім сябрам. Усходняя Эўропа — у проігрышы.

Фактычна, гэта небяспечна ня толькі для беларусаў ці ўсходнеэўрапейцаў. Гэта небяспечна для самога Саюзу, які тым самым перастаў бы быць праектам супраць, а пачаў бы працаваць у прыватных інтарэсах. Таму нам вярта зважаць на такія моманты.

Каб Эўрасаюз нас не расчараваў, нам трэба чынна ўдзельнічаць у ім як партнэрам, а не чакаць гатовых рашэньняў і датацыяў. Гэта — першачарговая задача беларускага палітычнага кіраўніцтва цяпер і ў будучыні. Зноў жа не абыйдзецца абстрактнымі мэтамі «вяртаньня ў Эўропу», бо толькі канкрэтныя крокі і праекты дадуць плён. Як лэзунг для на-тоўпу яно, вядома, прыдасца, але палітычная стратэгія складаецца ня зь лэзунгаў.

Маскву забыліся згадаць

Пра Беларусь, Расею і Комі па вяртаньні з Сыктывукару піша **Аляксандар Фядута**.

Мне падалося, што на Дні Волі забыліся згадаць Расею. Не, яна была, яна прысутнічала, і ейныя грамадзяне — Мікіта Бельх і Ўладзімер Рыжкоў — нават выступалі з усходцаў Нацыянальнае акадэміі навук. Але ніхто яе ня кляў, не вінаваціў у спробах паглынуць нашу маленькую, але вельмі гордую краіну, не падазраваў у кепска прыхаваных імперыялістычных схільнасцях.

Прычым ня тое, каб схільнасці гэтыя сталі меншыя, ці самі мы, беларусы, сталі разумнейшыя. Але арганізатарам мітыngu было не да таго. Не да Расеі было. Свае праблемы замучылі.

Зрэшты, гэта правільна. Пра Расею трэба пакрысе забывацца. Ну, ёсьць такая краіна на Ўсходзе — вялікая, са сваёй гісторыяй (і з нашай супольнай — гісторыяй!), са сваім рынкам (добра было б засвоіць — на агульных асновах, без прэфэрэнцыяў). Яна мае шмат карысных і нават вельмі карысных выкапняў (можна купляць і нават трэба купляць, але — па сусветных цэнах!). Яна мае ядравую зброю (толькі не палохайце нас!). Што яшчэ?

Немагчыма жыць, бясконца азіраючыся назад. Арганізм чалавечы так уладкаваны, што нават калі мы павяртаемся ўсім корпусам, дык усё адно глядзім наперад, наўпрост перад сабой — толькі аддаляемся пры гэтым ад вызначанай мэты.

Можна, канечне, паспрабаваць прымусяць Уладзімера Пуціна адказваць за ўчынкi Міхаіла Мураўёва-Віленскага, але толькі акадэмік Фаменка перакананы, што час можа насіць рознаскіраваны характар. Бацька за сына яшчэ можа неяк адказваць, але сын за бацьку?! Чым мы тады лешшыя за Сталіна? Нічым. Таму сьлед разабрацца ў іншым — не якія ўзаемныя ў Беларусі з Расеяй былі ў мінулым і чаму (гэта задача гісторыкаў), а якімі яны ёсьць, якімі могуць быць і мусяць быць.

Паказальна, што Дзень Волі з намi прыехалі адзначаць прадстаўнікі тых

трох народаў, зь якімі акурат Гісторыя нас і вяла найшчыльней за ўсё, — расейцы, украінцы ды палякі. Усім тром народам у рэтраспэктыве ёсьць, з нашага боку, што паказаць зь ліку крыўдаў і закідаў. А ў прэспэктыве? Нейкія адносіны ўсё адно паміж намi мусяць заставацца. Таму што можна сьмяяцца з розных словаў Аляксандра Лукашэнка, але ягоная праўда, калі ён кажа: «Ніхто нас ад Расеі на Марс не зьнясе». Бо ж не зьнясе! Нам тут жыць. З гэтымі суседзямі.

«Мы рухаемся ў Эўропу», — кажам мы. Пры гэтым многа хто разумее так, што Эўропа — гэта нейкая анты-Расея. Але вось так выйшла, што каля чатырох месяцаў мне давалося правесці ў самай што ні на ёсьць расейскай правінцыі — у Рэспубліцы Комі. Там, дзе траціна насельніцтва — уласна народ комі, траціна — нашчадкі тых, хто сядзеў у лягерах, і яшчэ траціна — нашчадкі тых, хто гэтыя лягеры ахоўваў. Я ня маю да аграрнай праблематыкі ніякага дачынення, але расповед пра тое, як будучь рабіцца — пачынаючы з 2007 г., то бок ужо сёньня — датацыі сельскагаспадарчаму вытворцу ў гэтым засьнежаным рэгіёне, мне дужа нагадаў аналягічную схему ў Эўрапейскім Зьвязе. Гэта ў нас фінансуюцца кампаніі — сяўба, жніво. Там — інакш.

Там датуецца вынік. Так, у Комі не

вырасьце збожжа. Там спецыялізуецца на жывёлагадоўлі. Выгадаваў парсючка ці кароўку (ці алень!) — атрымай датацыі з разьліку на жывую вагу. І за малако — з разьліку на літар. Так, каб атрыманая прадукцыя была рэнтабельная для вытворцы і танная для пакупніка.

Мы ганарымся чыстымі менскімі дарогамі. Разам з тым, калі ў нас выпадае сьнег сантымэтраў на дваццаць — гэта ўжо катастрофа, сьнегазборнай тэхнікі не стае, асабліва ў спальных раёнах. А ў Сыктывукары шторанак, незалежна ад таўшчыні сьнежнага покрыву, жыхары гарадзкіх ускраінаў выяжджаюць па свежапрыбранай шапы да сябе на працу. І ніхто ня бачыць у гэтым асаблівую заслугу мэра. Гэта штодня. І лёд на прыступках гатэлю, дзе я жыў гэтыя чатыры месяцы, сколваўся шторанак — да дзевяці гадзінаў раніцы! І дворнікаў, па шчырасьці, я там ня бачыў.

Але болей за ўсё мяне ўразілі кнігі, выдадзеныя мясцовым аддзяленьнем «Мэмарыялу». Дзевяць агромністых, энцыклапэдычнага фармату тамоў, чорных з срэбрам. Яны называюцца — «Пакаяньне». Яны ўтрымліваюць сысьсы рэпрэсаваных, вязьняў з Варкуты, Інты, Ухты, Пячоры, Абезі. Пяты том — былыя польскія грамадзяне, жыхары Заходняй Украіны і Заходняй Беларусі. Том

АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

прафінансаваны супольна з пасольствам Польшчы ў Расеі. А агульнае фінансаванне праекту — за ўладай. Старшыня рэдакцыйнай рады — галава Рэспублікі Комі. Разам з тым — незалежна ад таго, хто ў гэты момант займае гэтую пасаду. Быў на чале рэспублікі Юры Сьпірыдонаў — ён гэтую справу распачаў. Стаў Уладзімер Тарлопаў — ён працягнуў. І гэта нягледзячы на вельмі напружаны асабісты стасункі паміж двума лідэрамі.

Ці не падаецца вам, шаноўны чытач, што вось гэтая самая Комі — ужо ў нашмат большай ступені прасунулася ў Эўропу, чым мы? Там жа нават партыя ўлады, якая нароўні з усімі змагаецца за галасы выбарцаў, выпускае ўлёткі і каляндарыкі на мове комі, першы нумар у ейным перадвыбарчым сьпісе дае інтэрвію на мове комі — а пры гэтым сам народ комі толькі ў вёсках на роднай мове і размаўляюць. Але інфармацыйныя выпускі на дзяржаўнай мове — двойчы ў суткі — на мове комі. Фэстываль нацыянальнай песні — на комі. Газэта — на комі. Кнігі — на дзяржаўную замову, без падзелу на прыдворна-прыкормленых і апазыцыйных — на комі.

У Інце, шахтарскім горадзе, памятным са «Сповідзі» Ларысы Геніюш, у сярэдняй школе размаўляў з настаўнікамі. Яму гадоў пяцьдзясят, сьпявае пад гітару. Разам зь дзецьмі стварыў невялікі музей пра тых выбітных людзей, хто сядзеў у Інталагу. У самым Сыктыўкары шмат прадстаўніцтваў замежных фірмаў — украінскіх, польскіх, латыскіх. Ці адчуваеце? Іх ачольваюць нашчадкі суайчыньнікаў, якія сядзелі ў тамтэйшых лягерах. Прыяжджаюць да інцінскіх дзецяў, распавядаюць, прывозяць кнігі. Пра беларусаў, якія сядзелі ў Інце — нават пра Ларысу Антонаўну, — ані слова. Не таму, што тэма забароненая ці мова незразумелая. Міхаіл Рагачоў, старшыня праўленьня фонду «Пакаяньне», кажа наўпрост:

— Нам перакладнік не патрэбны, дамо рады. Але — Вы дапліце кнігі, не забудзьцеся!

«Не забудзьцеся!» Памятайце! Ня дзеля таго, каб працягнуць па-дзіцячы крыўдзіцца, вінаваціць у сваіх няўдачах хлопчыка з суседняй пясочніцы, а дзеля таго, каб не дапусьціць паўтарэньня. У гэтым

розыніца. Дарослы адрозьніваецца ад дзіцяці тым, што бярэ адказнасьць на сябе, а не перакладае на чужыя плечы. І дае рады сваім праблемам — сам.

Яны там, у гэтых інцінскіх сьнягох, нашмат большыя эўрапейцы, чым мы. Яны і памятаюць, і смуткуюць без палітычнага падтэксту. Без прэтэнзіяў адно да аднаго — сёньняшніх. Толькі б не паўтарылася.

Расея пачне адгадваць. Не сьвятаты яны, расейскія палітыкі, але і не людажэрцы. Можна паспрабаваць забыцца пра іх, пачаць жыць самім, сваім розумам, сваім домам, будаваць уласную эканоміку, не чакаючы на

міласьціну. Бо сорамна ж прасіць міласьціну. Мы дарослыя. Мы ганарымся Статутам Вялікага Княства — першай Канстытуцыяй у Эўропе. Мы надрукавалі першую кнігу на ўсходнеславянскай мове. Але чамусьці ўвесь час азіраемся на малодшага брата (малодшага, малодшага — яго наш Сімяон Полацкі пісаць і чытаць вучыў!) і згадваем яго кожныя дзье хвіліны ціхім і ня надта добрым словам.

І, можа быць, ақурат тое, што 25 Сакавіка 2007 году пра Расею практычна нічога не гаварылася, і ёсьць прыкмета паступовага сталеньня беларусаў як нацыі.

ІВАН НІКІТЧАНКА
прафэсар, акадэмік Нацыянальнай Акадэміі навук Беларусі,
 у 1986 годзе — намесьнік міністра сельскай гаспадаркі,
 ліквідатар аварыі на ЧАЭС

НАСТАСЬСЯ ПЯТРОЎНА
дазымтэрыст, ліквідатар аварыі на ЧАЭС

У ФІЛЬМЕ
Віктара Корзуна

Верыць толькі ветру

Чарнобыль. 20 гадоў пасля

Прэзэнтацыя

24 красавіка, а 19.00

Управа Партыі БНР "Адраджэньне"

Scriptwriters, Film Director: Viktor Korzun. Cameramen: Jury Harulou, Alaksandr Lavysh, Uladzimir Kaspiarovich. Sound: Alaksandar Lavysh. Film Editor: Dmytrij Sushchou. Soundtrack includes music from album "Son u tramvaj" by "Novaje Nieba". Sound editor: Starhiej Lambandyjuskі.

Producer: Kasia Kamoockaja. VivaFutura studio, 2007

31 хв.
2007

VIVAFUTURA

Наш чалавек

Працяг са старонкі 7.

Пра літаратуру

Народным пісьменьнікам «наш чалавек» лічыць Уладзімера Арлова (26,7%), аднак не зачыківаецца на пытаньнях літаратурных рэйтынгаў. 20,7% увогуле раіць адмяніць гэтае званьне як савецкі перажытак.

Агулам 56% чытачоў лічаць, што слава «Зянон-хопу» не перажыве і трох год. Яны хоць і цікавяцца навагоднімі шпучкамі накупталт нашумелага ананімнага верша, але ня ставяцца да іх надта сур'ёзна. Дарэчы, на Вялікім джынсавым фэсьце найболей людзей хацелі б пабачыць Зянона Пазыняка — 47,4%. Ён далёка апырэдзіў нават Бона, вядомага сваімі гуманітарнымі акцыямі саліста гурту U2, які набраў толькі 16,6%. Варта адзначыць, што апытаньне праводзілася задоўга да зьяўленьня «Зянон-хопу». Усё гэта сведчыць пра тое, што Пазыняк застаецца культавай фігурай зь вялікім палітычным патэнцыялам — праўда, скарыстацца зь яго ён зможа, толькі вярнуўшыся на радзіму.

Пра мову

Піша «наш чалавек» найчасцей кірыліцай, клясычным правапісам — каля 50%. Афіцыйным правапісам карыстаецца 22,9% аўдыторыі, то так то гэтак (у залежнасьці ад настрою) піша яшчэ 23,7%. Тут можна зрабіць некалькі высноваў. Па-першае, клясычны правапіс дастаткова моцна заняў пазыцыі ў незалежным беларускамоўным грамадстве. Па-другое, было б памылкай абсалютызваць ягоную ролю і ігнараваць пажаданьні тых, хто карыстаецца афіцыйным правапісам. Пытаньне правапісу можа стаць прычынай сур'ёзнага расколу ў незалежным грамадстве, асабліва тады, калі ўмовы для беларускай культуры зрабляцца больш спрыяльнымі. З пашырэннем ужываньня беларускай мовы праблема дзвюх граматыкаў завострыцца. Вырашаць канфлікт трэба будзе толькі кампрамісам. Што да лацінкі, то карыстаюцца ёю толькі 4,2% «нашых людзей». Калі будзе пастаўленая задача вярнуць лацінку ў масавы ўжытак, для гэтага спатрэбяцца агромністыя высілкі яе папулярызатараў ды немалая палітычная воля. Аб'ектыўных

перадумаваў для гэтакага працэсу пакуль няма.

Амаль палова (48,2%) «нашых людзей» думае па-беларуску. Па-расейску думае 18,3%, «як калі» — 26,8. Цешыць, што людзей абсалютна ня думających, сярод нас 5,4%. Ці гэта тыя, хто ня думаюць, а дзейнічаюць?

Пра рознае

Самая вялікая частка чытачоў сайту «НН» (40%) глядзіць тэлевізію праз антэну кабэльнага або камэрцыйнага эфірнага ТВ мясцовага апарата. Натуральна — гэта тая самая гарадзкая аўдыторыя. А вось 18,6% глядзіць тэлевізар праз спадарожнікавую антэну. Цікавая інфармацыя для стваральнікаў незалежнай беларускай тэлевізіі: гэтая лічба перавышае сярэдняю па краіне.

Большасьць (каля 50%) аўдыторыі адназначна лічыць найгалоўнай перамогай беларускай зброі Бітву пад Воршай. Пасля яе ў рэйтынг ідзе Грунвальдзкая бітва (28,5%). Вызначаючы афіцыйны Дзень вайскавай славы вольнай Беларусі, будучым дэмакратычным уладам давядзецца рабіць складаны выбар паміж жаданымі незалежнага грамадства ды палітарэктнасьцю да ўсходняга суседа.

У навушніках нашага чалавека гучаць «Беларусь будзе вольнай» Таварыша Маўзэра ды «Гадзючнік» «NRМ». Гэта, дарэчы, адзін з рэдкіх выпадкаў, калі

23 Лютага для Вас сьвята? 384

так, сьвята 76 **19.8%**
не, я гэтага дня за сьвята не прызнаю 228 **59.4%**

для мяне гэта ня Дзень савецкай арміі, а Дзень стварэньня Беларускай краёвай абароны 80 **20.8%**

Як трапляе тэлевізія на Ваш блакітны экран? 290

праз эфірную антэну: хатнюю, вонкавую ці камунальную 69 **23.8%**

праз антэну кабэльнага або камэрцыйнага эфірнага ТВ мясцовага апарата 116 **40.0%**

праз «талерку» для спадарожнікавага ТВ 54 **18.6%**

праз Інтэрнэт 8 **2.8%**

ня ведаю: я гляджу ТВ толькі ў мэтро ці ў гасьцях 43 **14.8%**

На якой мове Вы думаеце, чытаць? 388

па-беларуску 187 **48.2%**

па-расейску 71 **18.3%**

па-ангельску, на іншых мовах 5 **1.3%**

як калі 104 **26.8%**

я ня думаю 21 **5.4%**

Хто найлепшы спартовец 2006 году? 129

М.Мірны (тэніс) 13 **10.1%**

А.Глеб (футбол) 35 **27.1%**

А.Мезін (хакей) 13 **10.1%**

Ул.Самсонаў (настольны тэніс) 15 **11.6%**

Н.Харанека (лёгка атлетыка) 0

В.Назарава (біятлён) 3 **2.3%**

Дз.Дашчынскі (фрыстайл) 19 **14.7%**

А.Герасіменя (плаваньне) 8 **6.2%**

К.Карстэн (веславаньне) 6 **4.7%**

І.Ціхан (лёгка атлетыка) 12 **9.3%**

А.Турава (лёгка атлетыка) 1 **0.8%**

Н.Цылінская (вэлярэк) 4 **3.1%**

радыё свабода

Тэл. (017) 266 39 52

СМС 391 22 24

svaboda@rferl.org

п/с 111, Менск, 220005, Беларусь

Vinohradska 1, Praha 11000 CZ

ад 25 сакавіка – новыя частоты, хвалі

06:00-08:00	7115	41 М
	9635	31 М

18:00-20:00	9725	31 М
	15215	19 М

20:00-22:00	7115	41 М
	15215	19 М

22:00-24:00	7115	41 М
	9750	31 М

612kHz/490М сярэднія хвалі

www.svaboda.org

рок-ідалам давлялося крыху пацясьніцца. Але знакава тое, што немалая «NRM» усё роўна працягвае трымаць цікавасць маладой аўдыторыі. Тым больш што на трэцім месцы рэйтыngu — «Мінск — Менск» у выкананні тых самых «энэр-маўцаў» (18,1%).

Спартоўцам 2006 году аўдыторыя «НН» прызнала футбаліста Аляксандра Глеба. Праўда, набраў ён ня дужа шмат — 27,1%. Астатнія працэнты расьцярушыліся паміж іншымі спартоўцамі. Няма ў нас пакуль культавай спартовай фігуры накшталт Зідана для французаў.

59,4% адмаўляюць 23 Лютага як свята для мужчынаў. Наведнікі сайту таксама збольшага не прызнаюць 8 Сакавіка — амаль 40% ня лічаць дзень Клары Цэткін за свята. Яшчэ 17,7% увогуле ня маюць каханай. А гэта амаль пятая частка ўсёй мужчынскай аўдыторыі сайту... Вось дзе жаніхоў шукаць трэба.

Партрэт «нашага чалавека»

Апытанні на сайце нельга назваць чыста сацыялагічнымі, навуковымі. Разам з тым, на іх рэпрэзэнтатывнасць для актыўнай аўдыторыі сайту паказваў той факт, што, зазвычай, працэнты, якія акрэсьліваюцца пасля адказу першых 50 рэспандэнтаў, не мяняюцца да канца апытання. З аднаго кампутарнага IP-адрасу можна прагаласаваць толькі адзін раз. Гэта значыць, што з кожнай сеткі кампутараў, злучаных на адзін сэрвэр, рэспандэнты галасавалі толькі адзін раз. То бок нельга было «накручваць» вынікі, бясконца галасуючы за «свой» варыянт адказу.

Зыходзячы з вынікаў апытанняў, можна скласці ўяўленьне пра думкі, перакананні і ацэнкі сярэдняга чытача «Нашай Нівы» — то бок мы атрымаем партрэт грамадзяніна-беларусафіла ўвогуле. Дык які ён, «наш чалавек»?

Гэта малады чалавек ці дзяўчына, які ганарыцца сваёй беларускасцю, верыць у Бога, жыве ў сталіцы, хоць і мае заманлівыя прапановы з-за мяжы. Па дарозе на вучобу ці працу ён слухае флэш-шэер, у якім гучыць «NRM». У нататніку (ці інтэрнэт-дзеньніку) «наш чалавек» робіць запісы тарашкевіцай, бо думае найперш па-беларуску. У яго добры настрой ды ўпэўненасць у тым, што хутка ўсё зменіцца да лепшага. Ён ня дужа давярае апазыцыйным палітыкам (ну хіба што Мілінкевічу больш-менш), а найперш верыць у свае сілы ды прагне дзеяння.

Вам не здаецца, што вы ўжо недзе бачылі яго, «нашага чалавека»?

Алесь Кудрыцкі

Ці слухна зрабіла Беларусь, вярнуўшы Віку Мароз у Вялейку? 219

Слушна, беларускія дзеці хай гадуецца ў Беларусі 21 **9.6%**

Няслушна, у Італіі ёй было б лепш 80 **36.5%**

Хай бы італьянцы яе зараз удачкавалі, але законным чынам 73 **33.3%**

Усё гэта паразьдзьмулі, каб абмежаваць кантакты беларусаў з Эўропай 45 **20.5%**

Каго б Вы хацелі бачыць на «Вялікім джынсавым фэсьце»? 441

Озі Осбарна 55 **12.5%**

Бона (U2) 73 **16.6%**

Зінэдына Зідана 40 **9.1%**

Вацлава Гаўла 30 **6.8%**

Леха Валэнсу 17 **3.9%**

братоў Клічкоў 17 **3.9%**

Зянона Пазьняка 209 **47.4%**

Як вы пішаце? 118

Афіцыйным правапісам 27 **22.9%**

Клясычным правапісам 58 **49.2%**

Лацінкай 5 **4.2%**

То так то гэтак — пад настрой 28 **23.7%**

культура

Ці ўспомніць хто паэму «Зянон-хоп» праз тры гады? 337

так 85 **25.2%**

не 137 **40.7%**

у інтэрнэце столькі не жывуць 54 **16.0%**

да таго часу аўтар і не такое напіша 21 **6.2%**

яшчэ і ў школьныя праграмы ўключачь 40 **11.9%**

Хто для вас чалавек году ў Беларусі? 469

Алесь Бяляцкі і іншыя праваабаронцы 45 **9.6%**

Аляксандар Лукашэнка 10 **2.1%**

Аляксандар Мілінкевіч 92 **19.6%**

Аляксандар Казулін 51 **10.9%**

Віцэ-прэм'ер Уладзімер Сямашка 5 **1.1%**

Зьміцер Дашкевіч 36 **7.7%**

Кацярына Даманькова 4 **0.9%**

Людзі, якія выйшлі на Плошчу ў

Сакавіку 213 **45.4%**

Стваральнік значка з Птахам Свабоды

(«За Свабоду») 13 **2.8%**

Якая песьня 2006 году найлепшая? 663

Гадзючнік [Усё роўна мы пераможам] (NRM) 139 **21.0%**

Мінск — Менск (NRM) 120 **18.1%**

Возле дома твоего (Сярога) 7 **1.1%**

Святло ў цемры (IQ-48) 30 **4.5%**

Аўтабіяграфія (Варашкевіч — Вольскі)

37 **5.6%**

Край (Нэйрадзюбэль) 48 **7.2%**

Не жадаю (Чырвоным па белым) 109 **16.4%**

Беларусь будзе вольнай (Таварыш Маўзэр) 141 **21.3%**

Слушай Батьку (Алеся, Анатоль Ярмоленка) 32 **4.8%**

Як Вы ацэньваеце выбар Архана Памука нобэлеўскім ляўрэатам у галіне літаратуры? 119

Упершыню за доўгія гады — слушны 28 **23.5%**

Ізноў спудлавалі 8 **6.7%**

Шкада, што не беларусу 64 **53.8%**

Памука не чытаў, але ўхваляю 19 **16.0%**

Хто, па-Вашаму, варты звання Народнага Письменьніка Беларусі? 715

Святлана Алексіевіч 88 **12.3%**

Уладзімер Арлоў 191 **26.7%**

Генадзь Бураўкін 45 **6.3%**

Лявон Вольскі 99 **13.8%**

Адам Глёбус 90 **12.6%**

Іван Пташнікаў 4 **0.6%**

Алесь Разанаў 33 **4.6%**

ніхто ня варты 17 **2.4%**

гэтае званьне трэба адмяніць як савецкі перажытак 148 **20.7%**

Якая перамога беларускай зброі самая значная? 295

перамога над татарамі на Сініх Водах у 1362 г. 37 **12.5%**

Грунвальдзкая бітва 1410 г. 84 **28.5%**

Клецкая бітва 1506 г. 2 **0.7%**

Бітва пад Воршай 1514 г. 146 **49.5%**

Перамога над швэдамі пад Кірхгольмам у 1605 г. 5 **1.7%**

Бітва пад Мілавідамі 1863 г. 6 **2.0%**

Апэрацыя «Багратыён» 15 **5.1%**

агульныя звесткі

Колькі Вам гадоў, чытач? 389

менш за 18 55 **14.1%**

ад 18 да 27 171 **44.0%**

ад 28 да 40 113 **29.0%**

ад 41 да 50 33 **8.5%**

больш за 50 17 **4.4%**

Дзе Вы жывяце, наш чытач? 302

Менск і Менская вобласць 148 **49.0%**

Берасьцейшчына 12 **4.0%**

Гарадзеншчына 19 **6.3%**

Гомельшчына 11 **3.6%**

Віцебшчына 24 **7.9%**

Магілёўшчына 19 **6.3%**

Эўропа 43 **14.2%**

Расея 5 **1.7%**

Амэрыка 9 **3.0%**

Афрыка і іншыя Карыбы 12 **4.0%**

Справа няўдзячная, ды патрэбная

Рэцэнзія **Аляксея Бацюкова**
на кнігу пра самыя невядомыя
войны беларускай гісторыі.

Самая няўдзячная справа для гісторыка — аналіз далетапісных часоў. Тут найбольш выразна праяўляецца суб'ектыўны характар гісторыі як навукі рэканструявання (зь непазьбежным пераходам у канструяванне) мінуўшчыны. Ад падобнага дыскамфорту гісторыкі пазбаўляюцца найчасцей, ужываючы міждысцыплінарны падыход, прыцягваючы правяраныя ў іншых даследаваннях мэтады і надаючы сваім тэзісам гіпатэтычны характар, што ў суме дае іх канструкцыям ілюзію імкнення да аб'ектыўнасці.

Можна пайсці іншым шляхам — непазьбежную суб'ектыўнасць гістарычнага расповеду ператварыць у галоўны козыр, бо нам, чытачам (у адрозненне ад спецыялістаў), гісторыя важная ня так дзеля ўсведамлення яе заканамернасцяў, як дзеля суперажывання продкам, людзям мінулых эпох. Мы чакаем, што на старонках гістарычнай кнігі ажывуць эмоцыі, каштоўныя для нас. Напрыклад, нам ня так важна, колькі дакладна дзён прасядзеў на кіеўскім троне Ўсяслаў Чарадзей, як — што ён у гэты час перажываў, як і чаму яго вабіла назад Полаччына. Або хочацца ўявіць сябе Давыдам Гарадзенскім, за сьпінай якога жменька воінаў, перад вачыма — крыжацкае войска, а ў сэрцы — боль за знішчаную ворагамі сям'ю. І кроў перамогі на вуснах. Патэтычна, патасна? Так. Але, згэдзіце-

ся, як п'яніць кроў у нашых жылах. Мы — нашэсце бязлітасных дрыгавітаў, мы — апчэраная дзідамі крывіцкая дружина славянскага князя, што ставіць на калені Бізантыю. Найлепшы прыклад падобнага даследавання ваеннай гісторыі — кананічны твор «Вытокі эўрапейскага рыцарства» Франка Кардзіні. Не з аналізу археалагічных знаходак першых мэталічных даспехаў на тэрыторыі Эўропы пачынае ён свой аповед, і не з абмеркавання сацыяльнай ролі ваеннай эліты ў пэрыяд ваеннай дэмакратыі. Ён прапануе чытачу ўявіць сябе рымскім імператарам, перад вачыма якога пад ударамі барбараў гіне ягонае войска. Альбо — жыхаром Парыжу, які назірае са сцяны крэпасці набліжэнне бліскучай, аж да болу ў вачах, хвалі закутых у сталь рыцараў Карла Вялікага. Каб мы адчулі, скулі бяруцца вытокі таго рыцарства. І пры гэтым — ніякай публіцыстычнасці.

Ягор Новікаў пайшоў першым шляхам. Агаворымся, гэта ня слабасць даследавання, а асаблівасць, заканамерная для распаўсюджанага ў беларускіх акадэмічных асяродках тыпу навуковай рацыянальнасці, якая шмат у чым захоўвае марксісцкі фармацыйны падыход да гісторыі, а калі глядзець шырэй — рэалізуе пазытывісцкую праграму ў навуцы. Усе падыходы маюць права на існаванне, а па грунтоўнасці аналізу кніга мае высокі ўзровень. Так што, беручы яе ў рукі, проста падрыхтуйцеся, што вам будуць распаўсюдзіць не пра воінаў, а пра вайну, пра вайну як сацыяльную зьяву. Вы даведасяцеся пра ўплыў вайны на этнакультуру і эканамічны працэсы на беларускіх землях, пра яе, вайны, гвалтоўную прыроду, пра розныя тыпы вайны, пра ўжываную нашымі продкамі зброю і мэтады вядзення баявых дзеянняў. І, ясна ж, пра самі ваенныя дзеянні на беларускіх землях ці з удзелам старажытных насельнікаў Беларусі.

Кніга падзеленая на дзве часткі, якія маюць аднолькавую структуру — «Дадзяржаўны пэрыяд (канец V — пачатак IX ст.)» і «Нарманскі пэрыяд (820 — 970-я гг.)». Такім чынам, заяўлены ў назве працы аб'яцанак пракрасьціся ў самую смугу тысячагоддзяў здымаецца. Аўтар ніжняю храналагічную рысу свайго даследавання тлумачыць жаданнем раскрываць ваенныя канфлікты дадзяржаўнага пэрыяду «толькі ў той ступені, у якой яны зрабілі ўнёсак у працэс дзяржаватварэння і толькі ў пэрыяд, які непасрэдна папярэднічаў гэтаму працэсу». Закладзеная ў гэтым тэ-

зісе думка можа стаць для далейшых даследчыкаў адпраўным пунктам крытыкі, накіраванай выявіць дзяржаватворчы ўнёсак ранейшых ваенных сутыкненняў славян (з тымі ж готамі, качэўнікамі).

Першы раздзел («Ваенная гісторыя») кожнай часткі — гэта інтэрпрэтацыя пісьмовых крыніц і археалагічных матэрыялаў, на аснове якіх будзецца верагодная гістарычная рэальнасць. Прыход славян на беларускія землі падаецца аўтарам у кантэксце Вялікага перасялення народаў, падкрэсліваюцца і мірны, і ваенны характар асыміляцыі балціцкіх земляў. Узаемадзеянне славян з балтамі сп. Новікаў лічыць фундамэнтам узнікнення беларускага этнасу. Па праблеме нарманскага чыньніка ў працэсе дзяржаўнага будаўніцтва ў славян Усходняй Эўропы аўтар прызнае канцэпцыю «пакліканьня варагаў», лічыць ваенны ўплыў нарманаў важным фактарам складвання дзяржаўнасці на беларускіх землях, а таксама дапускае нарманскае паходжанне тэрміну «Русь». Асаблівае месца ў даследаванні мае атаясамленне імёнаў вараскіх конунгаў, вядомых са скандынаўскіх крыніц, зь летапіснымі Рагвалодам, Турам, Рурыкам.

Другі раздзел у кожнай частцы раскрывае ўплыў вайны на разьвіццё грамадства. Часам вобраз дружнай эліты пэрыяду ваеннай дэмакратыі элігантна ілюструецца фальклёрным эпічным матэрыялам. Трэці раздзел прысьвечаны апісанню вайскавай арганізацыі, зброі, умацаванняў і характару правядзення аблогі, стратэгіі і тактыкі вайны. Тут, акрамя пераказу бізантыйскіх крыніц, аўтар дапускае паралелі з ваенным майстэрствам іншых варвараў Эўропы ранняга сярэднявечча.

Пры скупасці крыніц, праблемнасці і неадназначнасці апэнак найважнейшых фактараў дзяржбудаўніцтва на славянскіх землях і прыняцтва гіпатэтычных характары нашых ведаў пра той працэс, кніга ад далетапісным пэрыядзе наўрад ці магла атрымацца больш аб'ектыўнай ці — больш суб'ектыўскай. Для першага не хапае фактаў. Для другога — не хапіла мастацкай сьмеласці.

Такім чынам, сярод прычын набываць гэтую кнігу галоўная — пабачыць вядомыя і зьольшага сыстэматызаваныя гісторыкамі факты праз новую прызму. Сярод прычын не кушляць — калі вы здаўна цікавіцеся старажытнай гісторыяй сваёй зямлі, можа аказацца, што вы гэта ўсё ўжо ведаеце.

Новікаў, Я.
Ваенная гісторыя беларускіх земляў (да канца XII ст.)
Т. I. — Менск: Логвінаў, 2007.

Як гарадзенцы ў Адміністрацыі прэзідэнта горад баранілі

А в Гродно я был и видел Советскую площадь: так ведь хорошо сделали, удобно и для людей! А улочки там какие — узкие, убогие, ни пройти ни проехать.

(З размовы са старшынём прыёмнай Адміністрацыі прэзідэнта).

Пасля шматлікіх парушэнняў заканадаўства, звязаных з рэканструкцыяй Горадні, навукоўцы, гісторыкі, краязнаўцы вырашылі даслаць звароты ў Адміністрацыю прэзідэнта і ў Камітэт дзяржаўнага кантролю. У зваротах пералічаныя асноўныя парушэнні заканадаўства, падазненныя афіцыйныя паперы, якія гэта пацвярджаюць. Укладзеныя копіі артыкулаў прэсы ў гэтай тэме. Грамадзяне просяць правярць мэтазгоднасць і рацыянальнасць выкарыстання бюджэтных сродкаў на рэканструкцыю гістарычнага цэнтру, пракантраляваць далейшае выкананне работ, іх адпаведнасць заканадаўству, прыцягнуць вінаватых асобаў да адказнасці.

Для ўпэўненасці ў тым, што за справу возьмуцца, было вырашана накіраваць лісты ня поштай, а афіцыйна зарэгістраваць. Таму 12.03.07 я, Вольга Чайчыц, разам з Паўлам Каралёвым, накіравалася ў Адміністрацыю прэзідэнта з надзеяй, што на вышэйшым узроўні праблема будзе вырашана на карысць закону.

У будынку Адміністрацыі каля кожных дзвярэй нас чакаў ахоўнік, які распытваў, зь якой мэтай мы ідзем, азнамяляўся з нашымі паперамі і толькі пасля гэтага накіроўваў нас да наступнага пад'езду. Ужо з чацвёртага разу мы трапілі ў прыёмны пакой, дзе нас папрасілі трохачкі пачакаць (прычым прасілі па-беларуску). Праз нейкі час зьявіўся жыццядарасны і вельмі добры на выгляд старшыня прыёмнага пакою. Запрасіў да сябе ў кабінэт. Пазнаёміўся з намі і, як добры бацька, пачаў распытваць:

— Што тебя, Паша, привело сюда?

Дзіўна, што не на вы. А мяне, напэўна, ён не заўважыў.

Паша пачаў распавядаць. Пасля старшыня асабіста азнаёміўся з усімі нашымі паперамі, прасякнуўся, сказаў, што мы малайцы, што цікавімся «старінкай», «ведь это очень важно, развивать культуру, потому что культура — залог здоровой нации». Ён казаў пра тое, што «старина — это очень хорошо, и я тоже очень

люблю старинку, вот, например, недавно я ездил туда, где родился Тадеуш Костюшко». Спытаў у нас, ці мы ведаем, хто гэта. Ён быў у Мерачоўшчыне. У мяне ў гэты момант зьявілася думка, што, можа, да яго мае сэнс звярнуцца наконт Кобрын, і ў працяг размовы кажу:

— А вы ведаеце, што будзеца хрампомнік Сувораву? (наіўная...)

— Да, знаю и полностью поддерживаю (трошачкі памылілася). Суворов всегда считал Кобрин своей Родиной.

— Радзімай? — вырвалася ў нас.

— Да, и когда ему было плохо, всегда ехал именно в Кобрин.

Праехалі...

Маўчым, мы ж прыйшлі па іншым пытанні.

Пэўна, каб даказаць нам, што ён знаўца ў гісторыі, пачаў дзяліцца ўражанымі:

— И ещё в Миравовщине видел я огромный дворец знаменитых белорусских князей Бобровских, — як ён іх назваў. Мы з Пашам не вытрымалі і ў адзін голас:

— Пуслоўскіх!

— Да, и там ещё аквариум в пол был вделан, сейчас же это не вернётся, а жаль. А так культуру мы поддерживаем. Но Гродно — это немножко другое. Ведь нужно думать не только про здания, но и про людей. Им же жить и ездить где-то нужно. А в Гродно я был и видел Советскую площадь: так ведь хорошо сделали, удобно и для людей! А улочки там какие — узкие, убогие, ни пройти ни проехать.

— А вы были кали-небудзь у Вільні ці ў Кракаве?

— Ну, конечно, но ведь там совсем другая ситуация.

Спрабавалі нешта казаць пра праект, пра парушэнні, пра марнаванне дзяржаўных сродкаў, але ўсё гэта не асабліва зацікавіла нашага суразмоўцу.

Нэрвы не вытрымлівалі. Паша папрасіў зарэгістраваць наш зварот. Суразмоўца ўпэўніў нас у тым, што ўсё афіцыйна, усё будзе належным чынам зарэгістравана, разгледжана і правярана. І

даручыць ён гэтую справу, хутчэй за ўсё, старшыні Гарадзенскага аблвыканкаму Саўчанку. І ўсё б было вельмі файна, каб не адна маленькая драбязя: правяраць акурат і трэба мясцовыя ўлады. Атрымліваецца, што Саўчанка будзе правяраць сам сябе.

Паразважаўшы, наш суразмоўца сказаў, што ў такім выпадку, можа, ён і даручыць гэту справу Міністэрству архітэктуры, бо ні Міністэрства культуры, ні, тым болей, Камітэт Дзяржкантролю ня маюць да гэтага ніякага дачынення.

Падзякаваў нам за актыўны ўдзел у жыцці краіны і развітаўся. А калі праводзіў нас, раптам узгадаў нешта знаёмае яму з гісторыі:

— А вы знаете, почему Берёза-Картузская так называется? Там Кутузов оставил свой картуз на берёзе, — а пра тое, што гэта проста легенда, і назва пайшла ад картузьянскага кляштару, ён і слухаць не хацеў. — Нет, все таки Кутузов там на самом деле был.

Паводле верша-легенды там быў Сувораву.

Так, расчараваныя, спустошаныя і злосныя, мы вырашылі не губляць надзеі і накіраваліся ў Дзяржкантроль. Павінныя ж хоць бы там звярнуць увагу на нерацыянальнае выкарыстанне дзяржаўных сродкаў.

Да нас спусціўся адказны па працы з насельніцтвам. Таксама азнаёміўся з нашай праблемай і запытаўся: «Чего это вы пришли к нам?» Мы з Пашам давай тлумачыць усё спачатку: парушэнне заканадаўства, марнаванне дзяржаўных сродкаў...

— Так, так, всё понятно. Почему вы не обратились в областной госконтроль?

— Гэта вельмі важнае пытанне, хацелася б, каб з ім разабраліся на належным узроўні.

— Вы не доверяете областному структурам? Это очень странно...

— Скажыце, мы можам зарэгістраваць наш ліст?

Сваё — чужое

У БелНДІ горадабудаўніцтва адбылося абмеркаваньне альтэрнатыўнага праекту рэканструкцыі гістарычнай часткі Горадні, прадстаўленага гісторыка-краязнаўчым таварыствам «Этна».

У БелНДІ горадабудаўніцтва адбылося абмеркаваньне альтэрнатыўнага праекту рэканструкцыі гістарычнай часткі Горадні, прадстаўленага гісторыка-краязнаўчым таварыствам «Этна».

Мерапрыемства было прадстаўнічым — на ім прысутнічалі ўпаўнаважаныя прадстаўнікі Міністэрства архітэктуры і будаўніцтва, Міністэрства культуры, галоўныя архітэктары Горадні і Гарадзенскай вобласьці, дырэктар інстытуту «Горадняграмадзянпраект», супрацоўнікі БелНДІ горадабудаўніцтва, якія рабілі Генэральны плян Горадні.

Са словаў куратара гарадзенскага альтэрнатыўнага праекту Андрэя Вашкевіча, іхны варыянт мае прыхільні-

каў сярод менскіх спецыялістаў. Тыя адзначаюць, што прапанаваны маладымі гарадзенцамі праект у большай ступені адпавядае Геншыюу разьвіцьця Горадні, зацьверджанаму прэзыдэнтам у 2003 г., а таксама комплекснай схеме транспарту, зацьверджанай у 2005-м.

У той самы час гарадзенскія чыноўнікі ўпарта стаяць на сваім. Паводле афіцыйных плянаў, ужо ў траўні маюць распачаць працы ў раёне вуліцаў Траецкай і Падгорнай, а таксама рэканструкцыя Старога мосту. На думку аўтараў альтэрнатыўнага праекту, гэта толькі замацуе транспартныя патокі ў цэнтры гораду і справакуе ад самага пачатку працаў штодзённыя дарож-

ныя заторы. Якія, зрэшты, і цяпер ня рэдкасьць. Сп.Вашкевіч зазначае, што патрэбы ў рэканструкцыі мосту няма ніякай. На сёньня нагрузка на мост складае каля 3000 аўто ў гадзіну. Зь іх 80% рухаюцца праз цэнтар транзытам. Варта стварыць малое дарожнае кола, якое б дазволіла адвесці з цэнтру асноўны паток транзытнага транспарту, і адразу стане відавочнай бессэнсоўнасьць гэтай рэканструкцыі, упэўнены гісторык. Навідавочу парушэньне этап-

насьці рэканструкцыі цэнтру, якая была замацаваная ўказам А. Лукашэнкі ад 2003 г.

Ад жніўня мінулага году ў Горадні чакаюць выязную нараду Міністэрства культуры, на якую запрасілі і аўтараў неафіцыйнага праекту. Пытаньняў удзельнікі нарады маюць багата: што чакае Каложу, які будзе лёс старога кварталу ў раёне вуліцы Горкага, кім і ці будучь ладзіцца археалёгічныя дасьледаваньні ў старым горадзе.

Сямён Печанко

АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

Мілінкевіч зьвярнуўся ў ЮНЭСКО ў абарону Горадні

«Зыходзячы з прынятых Беларуссю прававых абавязкаў у галіне аховы гісторыка-культурнай спадчыны як інтэгральнай часткі сумеснай эўрапейскай спадчыны <...>, я зьвяртаюся да сусьветнай грамадзкасьці з просьбай тэрмінова зьвярнуць увагу на факты зьнішчэньня гістарычнай архітэктурна-археалёгічнай тканіны Горадні», — гаворыцца ў лісьце А.Мілінкевіча.

Зварот выкліканы бяздумнай перабудовай цэнтру Горадні, калі зьнішчаюцца старыя будынкi і нявечыцца традыцыйны ландшафт.

Як гарадзенцы ў Адміністрацыі прэзыдэнта горад баранілі

Працяг са старонкі 27.

— Конечно, отправьте его в этот ящик для корреспонденции, и мы всё зарегистрируем. А то, что вы говорите на белорусском, малайцы. Мы имеем право говорить на любом государственном языке. Але беларускую мову я таксама вывучав у школе з первага па восьмы клас (які ты малайчынка!).

— Дык мы можам зарэгістраваць наш ліст?

— Вы меня слушаете? Я вам уже всё сказал.

— Скажыце, а якая ёсьць верагоднасьць таго, што дзяржкантроль зоймецца гэтым пытаньнем?

— Если мы посчитаем этот вопрос очень важным, то этим делом будет заниматься облгосконтроль, возможно, мы поручим это либо председателю обрис-

полкома, либо председателю горисполкома.

І зноў ці Саўчанка, ці Антоненка будучь з сабой разьбірацца. Яны разьбіраюцца. Зычым посьпехаў!

Вольга Чайчыц

Звароты ў Адміністрацыю прэзыдэнта і ў Камітэт дзяржкантролю можна пабачыць тут: harodnia.com

ВАЛЯНЦІН ТАРАС

НА ПАЛЯХ ПРОЗЫ

Мой паэтычны час завершаны.
Імпэт змарнеў, запал пагас.
Даўно ня гоніцца за вершамі
Стары, сівенькі мой Пэгас.

Ды раптам узбрыкне, як некалі,
І капытом дарогу б'е,
Заб'ўшыся, што мы прыехалі
Амаль на могілкі свае.

Нібы няходжаная, гонкая
Ляжыць наперадзе шаша...
На звон падковаў рыфмай звонкаю
Зноў адгукаецца душа.

НА СВАЕ 77-Я ЎГОДКІ

Асаблівай не адчуў тугі,
калі ўбачыў на сваім календары
дзьеве сямёркі, нібы дзьеве нагі,
што задраліся ад стомы дагары.

Ўдосыць нахадзіліся яны!
Курчылі ім суру халады,
на пякельным прысаку вайны
Засталіся іхныя сьляды.

На сумежжы, на разломе дзвюх эпох,
тупалі па вострых камянэх,
таму і задубелыя ступні,
і на пятах мазалі, што камяні.

А яшчэ хадулькі тыя дзьева
нагадалі, як хадзіў на галаве,
піў, гуляў і глупстваў нарабіў,
але па галовах не хадзіў!

Трохі сумна мне, што сьвечка дагарыць
і ў нябыт жыцьцё мае сплыве,
ды пакуль што мае ногі — дагары,
быццам зноў стаю на галаве!..

МАР'ЯНА ВЯСЕНІНА

25 САКАВІКА

Няхай крычаць, злуючыся, скептыкі,
Хай сто разоў скажуць нам: «Усё прайшло.
Усё рашылі за вас. Без гістарыкі.
І сонца іншае зараз узышло».
Што словы іхныя нам, што змагаліся,
Што на змаганьне аддалі жыцьцё?
У нас у вачох Адраджэньне запалена,
У іх там пуста, там цемра пад шклом.
Яны пазьдзекваюцца з нашай гжэчнасьці,
Яны пасьмейваюцца над сьвятым,
Затое мы застанемся ў вечнасьці,
Яны ж сыдуць незаўважна, як дым.
У нас ёсьць дзень. Ён адзіны для нас усіх,
Для нас, хто верыць, што край наш Жыве.
Ён будзе быццам плянэты ўсяе ўздых,
Ён як ахвяра Багіні—Вясьне.
Я не дазволю сабе расчароўвацца,
На шчасьце не падымецца рука,
На дзень Сьвяты Беларускае Вольнасьці,
На Дваццаць Пятага Сакавіка.

Нашаніўская акцыя: першае падсумаваньне

«Наша Ніва» абвесьціла год 125-годзьдзя Янкі Купалы і Якуба Коласа Годам паэзіі. Штотымар газета друкуе вершаваныя творы. Калі ісьляндцаў называюць нацыяй пісьменьнікаў, бо ў нацыі, узгадаванай на сагах, кожны чалавек лічыць за абавязак пакінуць пасья сябе твор, то і беларусаў упару называць нацыяй паэтаў...

У папярэдніх нумарах надрукаваныя вершы і падборкі (у парадку публікацыі):

Міхал Анемпадыстаў. Схаванае сэрца (ды іншыя вершы).

Андрусь Храпавіцкі. «Мы палім масты і будзем новыя...» (ды іншыя вершы).

Вадзім Болбас. Піліпаўка.

Март Kurt. Сармацкія хайку.

Юрась Півуноў. Восень 100-годзьдзя «Нашай Нівы».

Кася Кавалькова. «Абярніся, хлопча...»

Андрэй Хадановіч. Аччот-2006.

Мікалай Намесьнікаў. «Курорты — гэта недзе там...»

Юзкі Дзенісюк. Анжаліцы Борыс і яе папелчнікам (ды іншыя вершы).

Анатоль Івашчанка. Ты.

Алесь Аркуш. «Зь пігулкай цытрамону...» (ды іншыя вершы).

Алесь Макрацоў. «Нібыта шэдэўр...»

Юрась Пацюпа. Красуні, шчодрэй на абяцанкі.

Віктар Жыбуль. Калядная містэрыя.

Кастусь Севярынец. Беларускачы.

Сяржук Сыс. Падарожжа ў зіму (ды іншыя вершы).

Пераклады **Андрэя Хадановіча** зь літоўскае паэзіі.

Мікалай Петрушэнка. «Бліз гасьцінца ў вёсцы Ляўкова...»

Уладзімер Лобач. «Крокі зьмераў, прыйшоў на ростані...»

Генадзь Бураўкін. Кампрамісы.

Мая Львовіч. Беларускае Воля.

Кірыл Хілько. «Зойдзеш стомлена ў дом...»

Сьвятамір Алесьніц. Дрыгва.

Мікола Яўмененка. «П'яніца прасьпіцца...»

Ігар Весялушка. Бацькава калыханка.

Рыхтуюцца да друку:

Віталь Рыжкоў. Распач на продаж.

Арцёх Германовіч. Вясна.

Чэслаў Мілаш у перакладах

Андрэя Хадановіча.

Андрусь Храпавіцкі. Моцныя духам.

Сяржук Сыс. «Дзяўчына, якая так шчыра з табою гуляе...»

Чакаем новых твораў.

20 КРАСАВІКА 19.00
МАМАЯ ЗАЯК/З МЕНСК

22 КРАСАВІКА
14.00 - 22.00 КЛЮБ СТЭП

ДУДАРСКІ
ФЭСТЫВАЛЬ ДУДЫ
ФЭСТ

БЕЛАРУСКІЯ, ПОЛЬСКІЯ, ЛІТОВСКІЯ, ЛАТЫСКІЯ,
ШАТЛЯНДЗКІЯ, ГАЛІСІЙСКІЯ І НЯМЕЦКІЯ ДУДЫ

“Стары Ольса”, “Келіх кола”, “Тэстамэнт”, “Капэля Алеся Лася”,
“Літвінтроль”, “Кудзьмень”, “Ліцьвінскі хмель” (Беларусь),
“Дудзяжы Велькопольскі” (Польшча), “Мозаік” (Польшча),
“Выдрага” (Літва) і шмат інш.

т.: **649-08-88, 766-24-25** Ір ПОЛЬСКИ ИНСТИТУТ У МЕНСКУ

ВЫСТАВЫ

Швэдзкая графіка

Аддзяленьне Пасольства Швэцыі ў Менску пры падтрымцы Швэдзкага Інстытуту праводзяць з **19 красавіка да 25 траўня ў Мастацкай галерэі Полацкага гісторыка-культурнага музэя-запаведніку** (Полацак, вул.Маркса, 2а) выставу швэдзкай графікі «Праз традыцыю ў будучыню». Сярод удзельнікаў — мастакі, якія маюць міжнароднае імя.

Роднае

18 красавіка а 17-й у Палацы мастацтваў пройдзе прэзентацыя выставы **Пятра Сьвентахоўскага** «Роднае», на якой адбудзецца сустрэча яго вучняў, сяброў, усіх, каму цікавая яго спадчына. Большасць твораў будзе ўзятая з калекцыяў Нацыянальнага мастацкага музэю, Музэю сучаснага выяўленчага мастацтва і фондаў Саюзу мастакоў.

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

Тыпу крутыя мянты

Тыпу крутыя мянты (Hot Fuzz)

Вялікабрытанія, 2007, каляровы, 121 хв.

Рэжысэр: Эдгар Райт

Ролі выконваюць: Сайман Пэг, Нік Фрост, Біл Бэйлі, Цім Барлаў, Дэйвід Брэдлі, Джым Бродбэнт, Стыў Куган, Пэдзі Консыдайн

Жанр: Дэтэктыўная камедыя

Адзнака: 7,5 (з 10)

Нікалас Энджэл — ударнік паліцэйскае працы. Выдатнік, спартовец, змагар і працаголік. Узорныя паводзіны Энджэла так дапякаюць ягоным калегам, што героя сплаўляюць у правінцыйнае мястэчка, дзе няма ніякіх злчынстваў. Але ў гарадку адбываецца нешта дзіўнае й страшнае. Хаця месцічы хорам сьцьвярджаюць, што няма прычынаў для клопату, Энджэл бярэцца за сьледства...

Пасьля дасьціпнай пародыі «Зомбі па імені Шон» (фільм у сеціве ўвайшоў у дзясятку

найлепшых) рэжысэр Эдгар Райт вырашыў узяцца за дэтэктывы. Кампанію яму склала незабыўная парачка Сайман Пэг і Нік Фрост.

Што тычыцца дэтэктыўнага жанру, то таго густоўнага зьдзеку экран ня бачыў даўно. Брытанскі гумар — з сур'ёзным тварам, непахіснай правільнасьцю (у ідыёцічных умовах) і інтэлектуальнай гульні прымусае рагатаць.

Дасьціпная пародыя і культуры паліцэйскага фільма адначасова.

На пачатку тыдня сэансы ў кінатэатрах «Кастрычнік», «Масква», «Аўрора», напрыканцы — «Мір» і «Берасьце».

Мост у Тэрабітыю

Мост у Тэрабітыю (Bridge to Terabithia)

ЗША, 2007, каляровы, 95 хв.

Рэжысэр: Габар Чупа

Ролі выконваюць: Джош Гатчэрсан, Ганна-Сафія Роб, Зуі Дэшанэль, Робэрт Патрык, Бэйлі Мэдысан

Жанр: Драма з элемэнтамі фэнтэзі для

сямейнага прагляду паводле аднайменнай аповесьці Кэтрын Патэрсан

Адзнака: 7 (з 10)

Джэс марыў стаць найлепшым бегуном у клясе, але яго абганяе новая вучаніца — Лэсьлі (таленавіта-дзёрка Ганна-Сафія Роб). Дзеці пасябравалі: Джэс малое чароўны сьвет, а Лэсьлі прыдумала дзівосную краіну — Тэрабітыю, у якую яны ўцякаюць ад крыўдаў і бедаў. У дзіцячых фантазіях вавёркі становяцца злымі жаўнерамі, дрэвы пераўтвараюцца ў тролі, а матылі вядуць у бой паветраную армію.

Бацька патрабуе ад Джэса «спусьціцца на зямлю», але рэальнасьць сама нанясе хлопчыку страшны ўдар...

Стужка для сямейнага прагляду толькі здаецца фэнтэзі. Пякуюча трагедыя прымусіць плакаць і вучыцца самаму важнаму: любові й спачуваньню. Гэтая мудрая любоў і ёсьць цудоўная.

У нядзелю 15 красавіка фільм дэманструецца ў кінатэатры «Перамога» а 17.00.

Андрэй Расінскі

ЛЕКЦЫЯ

Айцец Барок расказа пра Зымбабвэ

18 красавіка, у сераду, а 18-й на ўправе БНФ (вул. Варвашэні, 8) адбудзецца з айцом Юр'ем Барком, хрысьціянскім місіянерам у Афрыцы. Айцец Юры прачытае лекцыю «Зымбабвэ і Мугабэ = Беларусь і Лукашэнка: барацьба з дыктатурай — афрыканскі досьвед».

ІМПРЭЗА

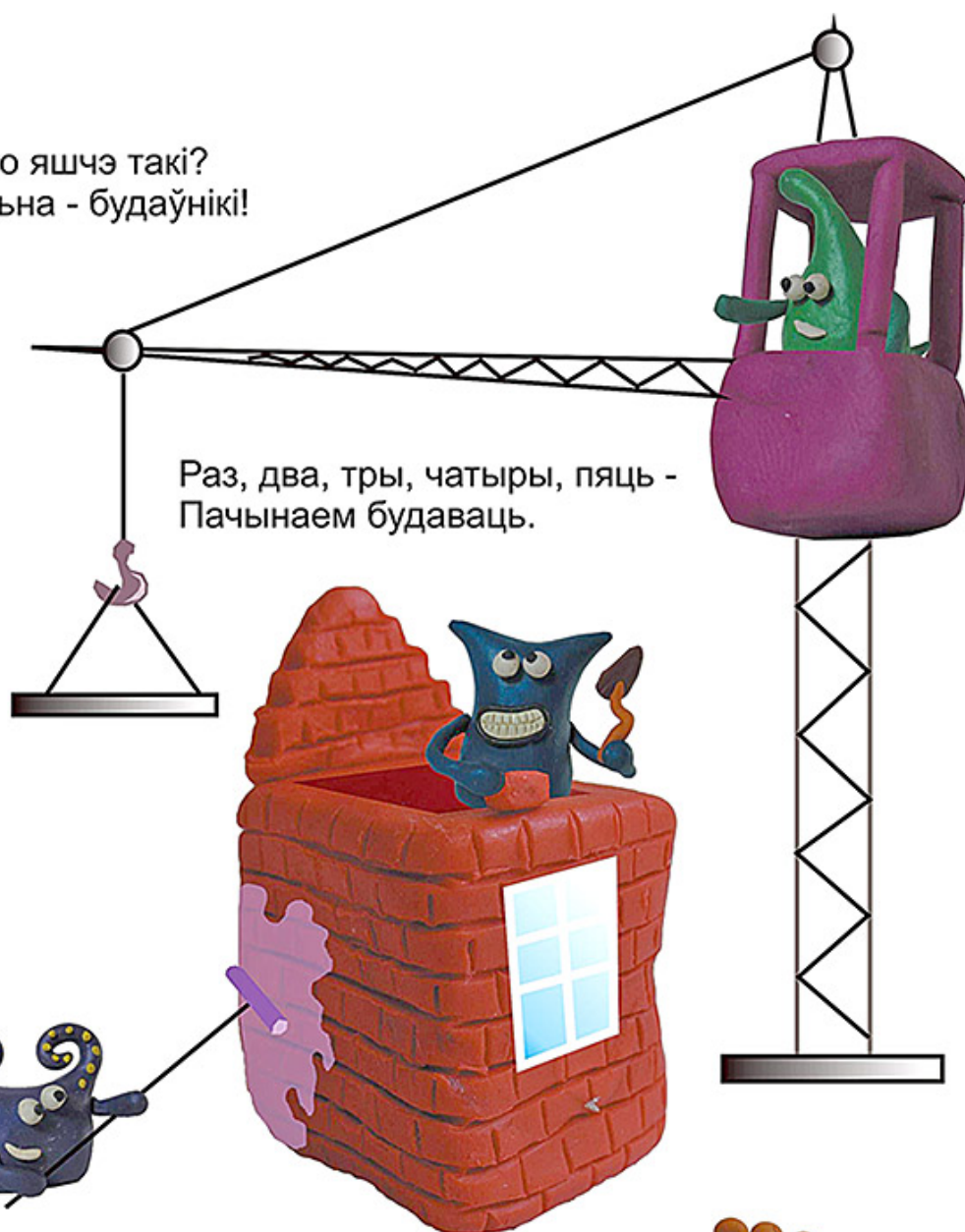
Дзьве вечарыны ў адзін дзень

20 красавіка (пт) а 14-й у будынку філіялічнага факультэту БДУ (вул. Маркса, 31) у аўдыторыі ІІІ пройдзе прэзэнтацыя кніжнай сэрыі польскай клясыкі па-беларуску. Будучь прадстаўленыя зборы твораў Чэслава Мілаша, Зьбігнева Гербэрта, Рафала Вялічка, Паўла Гюле, Бруна Шульца. Выступяць перакладчыкі: Андрэй Хадановіч, Марыя Мартысевіч.

Зь філфакаўскай вечарыны аматары могуць проста перайсьці ў **Пушкінскую бібліятэку** (вул. Гікалы, 4), дзе **у 18.00** пачнецца прэзэнтацыя дзьвюхмоўнай анталёгіі маладой беларускай паэзіі «Пуп неба». Будучь аўтары — Андрэй Адамовіч, Вера Бурлак, Віктар Жыбуль, Анатоль Івашчанка, Глеб Лабадзенка, польскі перакладчык Адам Паморскі і ўкладальнік Андрэй Хадановіч.

Уваход на абедзьве вечарыны вольны.

Гэта хто яшчэ такі?
Правільна - будаўнікі!

Раз, два, тры, чатыры, пяць -
Пачынаем будаваць.

Калі добра папрацуем,
То вялікі дом збудуем!

пра-бел / пра-сьвет

Эсэістыка • Крытыка • Рэфлексіі

Наш чалавек	5
Уладзімір Някляеў. Час пасадак	18
Мэта ды мэтады	19
Сяргей Богдан. Наш інтарэс у Эўрасаюзе	20
Аляксандар Фядута. Маскву забыліся згадаць	22
Аляксей Бацуюкоў. Справа няўдзячная, ды патрэбная	26
Як гарадзенцы ў Адміністрацыі прэзыдэнта горад баранілі	27

18

Красавіка
новая супольная праграма!

GUDDA+

Зьміцер Вайццюшкевіч & WZ-Orkiestra

19:00

Дзяржынскага Club
(вул. Камсамольская, 30)

Даведкі:
6.451.722
2.033.182

падтрымка: Наша Ніва TUT.BY

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

Артуру Фіншкевічу, Сяргею Панізьніку,
Юрасю Навіцкаму і іншым чытачам,
якія даслалі велікодныя віншаваньні: Сап-
раўды Ўваскрос! І Беларусь уваскрэсьне!

ЖАРТ

У чым розніца між Мэркель і Шро-
дэрам?

Мэркель ня ходзіць з Пуціным у лазь-
ню.

ПЛОШЧА — НОВАЯ КНІГА

Новая кніга. Знаёмыя твары. Незабыўныя падзеі.
Прэзэнтацыя зборніка рэпартажаў, фота і зван-
коў слухачоў радыё «Свабода». 14 красавіка а
15.00. Сядзіба БНФ (ст. Варвашэні, 8). Пры-
ходзь на «Плошчу»!

А ты падпішыся!

Каб рэгулярна атрымліваць «Нашу Ніву»,
проста паведаміце ў Рэдакцыю свой адрас.
Адначасова Рэдакцыя зьвяртаецца з просьбай
ахвяраваць на выданьне. Дэталі — **старонка 17.**

ПРИВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ВІТАНЬНІ

Бацькоў і дзядзькоў Аляксандра і Сямёна віншум з
Народзінамі. Зычым вытрымкі і моцнага здароўя! Дзеці
Мама, з Днём нараджэньня! Тата, я.

БЕЛАРУСКІ САДОК

Шукаем дзетак! Шукаем дзетак — дашкалятаў для
стварэньня беларускіх групаў зь верасьня на захадзе
Менску (раёны Красны Бор—Сухаравы—Захад), маг-
чыма, ясельная і садаўская разнаўзростава групы. Да-
лучайцеся! З намі можна зьвязацца па тэл. 183-84-19,
Лебедзі. Lebiedz@tut.by

ПАДАРУНКІ

Аркамітэт «Чарнобыльскага шляху» распачынае
збор кніжак, цацак, вопраткі, рэчаў, аўдыё- і відэапра-
дукцыі, грошай для дзяцей з анкалягічнымі захворвань-
нямі. Рэчы можна перадаць празь сядзібу Партыі БНФ
(Варвашэні, 8), адкуль яны трапяць у Цэнтар дзіцячай ан-
калёгіі (у пасёлку Бараўляны), а таксама хворым дзецям
з гораду Брагіна

IN MEMORIAM

Валер Задаля

11 красавіка ад цяжкай хваробы на
55-м годзе жыцця заўчасна памёр наш
калега, сябра БАЖ Валер Задаля.

Валер Задаля працаваў рэдактарам
наваградзкай газеты «Новае жыццё»,
намеснікам старшыні Тэлерадыёкам-
паніі Горадні. Сябра БАЖ з 1997 г.
Сябра ПЭН-Цэнтру. На пасадзе на-
месніка старшыні Таварыства Беларус-
кай Школы стварыў «Літаратурную
гасцьёўню», выдаваў і рэдагаваў мясцо-
выя газеты, рупіўся пра адукацыю мала-
дых журналістаў.

Калегі і сябры выказваюць глыбокія
спачуваньні сям'і В.Задалі. Для журна-
ліскай супольнасьці Гарадзеншчыны
яго сьмерць — нечаканая і непараўна-
льная страта.

Гарадзенскія сябры БАЖ

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМІ

Докшыцы, Мінскай губ. Нядаўна ў нашу Там-
ілаўскую воласьць прыехаў чарнасоценьнік з «саю-
зу рускага народу». Ён птушка вольная: родам ён з
нашай воласьці, зь вёскі Зарачыцка, паехаў у Пецяр-
бург, прапіўся дашчэнт, два гады не даваў аб сабе
весьці; маці спраўляла па ім паніхіду... Аж, дай, нячы-
стая прынясла яго, ды і ўжо са знакам «чорнай сотні»
дый зь іхнімі кніжкамі і газэткамі. Відаць — як нікуды
не прымаюць і рабці не ахвота — адна дарога ў
«саюз ісьцінна-рускага народу».

«Наша Ніва». №15. 1907

Наша Ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:
З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914),
Янка Купала (1914—1915), А.Луцкевіч,
У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі Наста Бакшанская
шэф-рэдактар Андрэй Дынько
фотарэдактар Арцём Лява
галоўны рэдактар Андрэй Скурко
мастацкі рэдактар Сяргей Харэўскі
заснавальнік Мясцовы фонд выданьня
газэты «Наша Ніва»
выдавец Прыватнае прадпрыемства
«Суродзічы»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:

220050, Менск, а/с 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29.

E-mail: nn@nn.by

On-line: www.nn.by

© НАША НИВА. Спасьлілка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос фарматам
А2, 6 друк. арк. Друкарня РУП «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». Менск, пр.
Ф.Скарыны, 79. Рэдакцыя не нясе адказнасьці за зьмест рэкламных абвештак.
Кошт свабодны. Пасьведчаньне аб рэгістрацыі прыядычнага выданьня №581
ад 4 ліпеня 2002 г., выдадзенае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.
Юрыдычны адрас: 220101, г. Менск, пр. Ракасоўскага, 102-71. Р/р
3012206280014 у МГД ААТ «Белінвестбанк», Менск, код 764.

Наклад 2241. Газэта выдаецца 48 разоў на год.

Нумар падпісаны ў друк 23.00 11.04.2007.

Занова № 2031.

Рэдакцыйны адрас: Ракасоўскага 102-71.